

Abdullah Öcalan
Sosyal Bilim Akademisi hazırladı:

KOMÜN

Editörden

Komünle onurlu insanın özgürlüğüne

Var olan hiçbir şey yok olamayacağı gibi yoktan da hiçbir şey var olamaz. Evrenin bu temel yasası, insanlık gelişiminin de temel ilkesidir. Hem meraktan idraka doğru bir hat üzerinden kendini lahza lahza örgütleyen insana has zihin ve düşünce yapısı, hem de bireyin hacminden taşarak örgütlenip yeryüzüne yayılan toplumsallık da bu ilke üzerinden gelişmiştir. Bireye ve topluma ait hiçbir şey bu ilkeden bağımsız gerçekleşemez.

Bu coğrafyada yarım asırdır başta Kürtler olmak üzere tüm ezilenler adına çetin varlık savaşı veren Kürt Özgürlük Hareketi de işte bu gerçeklik üzerinden kendini her gün yeniden inşa eden bir hareket olarak tarihe kaydoldu. Kürt Özgürlük Hareketi'nin destansı mücadelesi, sözünü ettiğimiz temel ilkenin insan ve toplum hakikatiyle de ne denli ilişkili olduğunu ispatladı. Geline aşamada küresel, bölgesel ve lokal gelişmelerin, Kürdistan ve Ortadoğu toplum ve toplulukları için yepyeni bir çağa kapı araladığı inkar edilemez bir gerçeklik olarak önümüzde duruyor. Bu çağın kimin lehine şekilleneceği ise ezilenlerin vereceği mücadelenin niteliğine bağlı olarak belirecek. Tam bu noktada, Kürt Özgürlük Hareketi ve devrimci önderliğinin müdahalesi, insanlığın onurlu varlığını özgürlükle taçlandırma umudunu büyütüyor.

Öyleyse, komünal bir aradalık ve üretime dayanan bu müdahalenin temel ayakları nelerdir? Bu müdahale hangi veçheleri öngörüp neleri aşmayı hedefliyor? İnsanın onurlu varlığını özgürlükle taçlandıracak olan bu müdahale, hedefine nasıl ulaşabilir?

PolitikART'ın 344' üncü sayısı, siz değerli okuyucularıyla buluşuyor. "Komün" başlığıyla sizlere ulaşan bu sayı, Abdullah Öcalan Sosyal Bilim Akademisi tarafından hazırlandı. Bir ders kaydını dinliyormuş gibi okunabilmesi için özen gösterdiğimiz bu sayının, yeni mücadele sürecinde başta Rêber Apo olmak üzere, onurlu direnişte ısrar eden herkesin emeğine naçizane bir katkı olabildiğini umuyoruz. İyi okumalar.

Özgür birey, komünal yaşam içinde gerçekleştirilir

► **Komünün veya toplulukların demokratik karakteri kolektif özgürlüğü, diğer bir deyişle politik komün veya topluluğu gerçekleştirir. Demokratik olmayan komün veya topluluk politik olamaz. Politik olmayan topluluk veya komün ise özgür olamaz. Komünün demokratikliği, politikliği ve özgürlüğü arasında sıkı bir özdeşlik vardır.**

Abdullah ÖCALAN

Demokratik ulus birey-yurttaş özgür olduğu kadar komünal olmak durumundadır. Kapitalist bireyciliğin topluma karşı kışkırtılmış sahte özgür bireyi özünde en derinleştirilmiş köleliği yaşar. Fakat liberal ideoloji öyle bir imaj oluşturur ki, birey sanki toplumda sonsuz özgürlüklere sahiptir. Gerçekte ise tarihin hiçbir döneminde gerçekleştirilemeyen azami kâr eğilimini gerçekleştirip hegemonik sisteme dönüştüren ücretli emek kölesi, birey köleliğinin en geliştirilmiş biçimini temsil eder. Bu tür birey, ulus-devletçiliğin acımasız eğitim ve yaşam pratiğinde üretilir. Yaşamayı paranın egemenliğine bağlandığı için, ücret sistemi bir köpeğin boy-nuna takılan tasma gibi kendisini bağlayıp istenilen yöne çevrilmesini sağlar. Çünkü yaşamak için başka çaresi yoktur. Kaçsa, yani işsizliği tercih etse, bu da bir nevi ayakta can çekişmek demektir. Ayrıca kapitalist bireycilik toplumu inkâr temelinde şekillenmiştir. Her türlü tarihsel toplum kültürünü ve geleneğini yadsıdığı oranda kendisini gerçekleştireceğini sanır. Liberal ideolojinin en büyük çarpıtması budur. Başlıca sloganı "Toplum yoktur, birey vardır" biçiminde dile getirilir. Kapitalizm esas olarak toplumu tüketme temeline dayalı hastalıklı bir sistemdir.

Buna karşılık demokratik ulusun bireyi kendi özgürlüğünü toplumun komünalitesinde, yani daha işlevsel küçük topluluklar halindeki yaşamında bulur. Özgür ve demokratik komün veya topluluk demokratik ulus bireyinin gerçekleştirdiği temel okuldur. Komünü olmayanın, komünsel yaşamayanın bireyselliği de gerçekleşemez. Komünler son derece çeşitlidir ve toplumsal yaşamın her alanında geçerlidir. Farklılıklarına uygun olarak, birey birden çok komünde, toplulukta yaşamını gerçekleştirebilir. Önemli olan yeteneklerine, emeğine ve farklılıklarına uygun olarak bireyin komünal topluluk içinde yaşamayı bilmesidir. Birey komüne veya bağlı olduğu toplumsal birimlere karşı sorumluluğunu ahlaki olmanın temel ilkesi sayar. Ahlak topluluğa, komünal yaşama saygı ve bağlılık demektir. Komün veya topluluk da bireylerine sonuna kadar sahip çıkarak onları korur ve yaşatır. Zaten insan toplumunun temel kuruluş ilkesi bu ahlaki sorumluluk ilkesidir. Komünün veya toplulukların demokratik karakteri kolektif özgürlüğü, diğer bir deyişle politik komün veya topluluğu gerçekleştirir. Demokratik olmayan komün veya topluluk politik olamaz. Politik olmayan topluluk veya komün ise özgür olamaz. Komünün demokratikliği, politikliği ve özgürlüğü arasında sıkı bir özdeşlik vardır.

O halde demokratik ulusun ilk temel boyutu, esas aldığı birey ve komünü bağlamında böyle tanımlanmak durumundadır. Demokratik ulus olma-

nın ilk koşulu bireyin özgür olması ve bu özgürlüğünü bağlı olduğu komün veya toplulukla birlikte demokratik politika temelinde gerçekleştirmesidir. Demokratik ulusun birey-yurttaş ulus-devletle aynı siyasi çatı altında yaşadığında tanımı biraz daha genişler. Bu durumda 'anayasal vatandaşlık' çerçevesinde kendi demokratik ulusunun olduğu kadar ulus-devletin de birey-yurttaşdır. Burada önem kazanan husus demokratik ulus statüsünün tanınması, yani demokratik özerkliğin ulusal anayasada bir hukuki statü olarak belirlenmesidir. Demokratik ulusal statü iki yönlüdür: Birincisi, kendi içinde demokratik özerklik statüsü, yasası veya anayasasının gerçekleştirilmesini ifade eder. İkincisi, özerklik statüsünün ulusal anayasal statünün bir alt bölümü olarak düzenlenmesidir. Birçok AB ülkesinin, hatta dünya ülkelerinin anayasasında bu yönlerde statü düzenlemeleri mevcuttur.

....

Komünal yaşamı olmayanın bireyselliğinin de mümkün olmayacağını temel ahlaki bir ilke olarak bilmek ve benimsemek durumundayız. Komün veya topluluk üyesi olmanın aynı zamanda demokratik bir yönü olduğunu daimi olarak göz önünde bulundurmak gerekir. Komün veya topluluk ancak demokratik işleyişle politik, dolayısıyla özgür olabilir. Böylece her komünün veya topluluğun aynı zamanda ahlaki ve politik bir toplum birimi olduğu kavranmış olur. KCK'nin her komünü ve topluluğu aynı zamanda ahlaki ve politik bir birim konumundadır. Birey-yurttaşları da ahlaki ve politik birey-yurttaşlardır.

Komün veya topluluklardan söz ederken, toplumun her alanında işlevsel olan insan gruplarını kastediyoruz. Örneğin komün şartlarını taşıyan bir köy bir komün veya topluluk olduğu gibi, bu tanımı mahalle ve kent düzeyine kadar taşıyabiliriz. Bir kooperatif, fabrika, vakıf, dernek ve sivil örgütlenme de komün olabilir. Aynı zamanda de-

► **İdeale yakın bir köy veya köyler komünü oluşturmak ne kadar coşkulu, özgürleştirici ve sağlıklı bir iş olurdu! Bir mahalle veya kent komünü, konseyi oluşturmak ve çalıştırmak ne kadar yaratıcı ve özgürleştirici olurdu! Kentte bir akademi, bir kooperatif, bir fabrika komünü oluşturmak nelere yol açmazdı ki!**

demokratik olmaları gerektiği için bunlara demokratik komünal düzen de diyebiliriz. Komünü yaşamın tüm alanlarına, eğitsel, kültürel, sanatsal ve bilimsel alanlara taşımak mümkün olduğu gibi, sosyal ve politik yaşamı da hem komünleştirmek hem de demokratikleştirmek mümkündür. Özgür birey-yurttaş ancak bu demokratik komünal yaşam içinde gerçekleştirilir. Genelde demokratik ulus birey-yurttaşlığı, özelde ve daha somutlaşmış biçimi olarak KCK birey-yurttaşlığı sorumlu, ahlaki ve politik yaşamın bir gereğidir. Bu gereklilik aynı zamanda temel hak ve görevimiz olarak da anlaşılmalıdır. Ulus-devletler bu temel hak ve görevlerimizi kabul ettiklerinde, Kürtler de o d evletlerin temel yurttaşlık hakları ve görevlerini kabul edebilirler.

Komün ekonomisine devrimci ideoloji ve politikalar tarafından çok az değinilmiştir. Özellikle reel sosyalizmin devlet kapitalizmini sosyalizmle özdeşleştirmesi büyük felaketlere yol açmış, sosyalizmi yozlaştırmak kadar komünal ekonomiyi de gerçek işlevinden yoksun bırakmıştır. Kolektivizm adına kapitalizme en büyük desteği devlet kapitalizmiyle sağlamıştır. Komün ekonomisinin özel ekonomi kadar devlet eliyle ekonomiyi, daha doğrusu ekonomik tahakkümü de reddetmesi gerekir. Özellikle devlet tekelciliğini komün kolektivizminin yozlaşması olarak değerlendirip her koşulda mücadele etmesi gerekir. Ayrıca şu hususları da iyi bilmek gerekir: Kapitalizm de günümüze doğru kendini aile şirketlerinden oluşan ve profesyonel CEO'larla yönetilen bir nevi kapitalist komünlere dönüştürme sürecindedir. Bu süreci her alanda yaşatmaya çalışmaktadır. Bunu liberal kapitalizmin önemli bir tuzağı olarak görmek gerekir. Kendini holding sistemi olarak komün tarzı kalıplara uyduran kapitalizm, en çok da bu biçimiyle komünal ekonominin ve toplumun düşmanıdır. Kapitalizm her ne kadar görünürde eski toplumsal biçimlenişleri aştığını iddia etse de kendini bir kabile toplumu gibi örgütlemekten de geri kalmaz. Bir nevi modern kabilecilik ve klancılık yapar. Çünkü toplum esas olarak klan ve kabilenin, yani komünal toplum birimlerinin oluşturduğu temel üzerinde yükselir. Fakat kapitalist modernite kendini özünde temel toplumsal biçimlenişlerin inkârı üzerinde kurgulayıp gerçekleştirir. Gerçekleştirirken de eski kalıpları kendine uyarlamaktan geri kalmaz.

Demokratik modernitenin temelinde yer alan ve tarihsel nitelik taşıyan tüm gelenekler değerlidir. Bunların en başında gelen dayanışma komün ekonomileri temel birim rolünü oynar. Komün ekonomisi demokratik ulusun da temel birimidir. Nasıl ki ekonomik tahakküm tekelleri ulus-devletin temel ekonomik sömürü birimleriye, komün ekonomik birimleri de demokratik ulusun temel ekonomik yaşam birimleridir. Demokratik ulus ve

► Mühim olan önceden komünleri belirlemek değil, ihtiyaca ve işlevine göre komünal birimlerin her çeşidini uygun sayıda ve nitelikte inşa etmek, komünsüz hiçbir birey bırakmamaktır. Demokratik ulus tüm üyelerini komünlerde örgütleyen ve görevlendiren ulustur.

demokratik modernite komün ekonomisi üzerinde yükselir. Komün ekonomisinin içeriğini fazla açma gereği duymuyoruz. Bir aile komününden tatalım bir demokratik ulusa kadar, ihtiyaca göre nicelik olarak büyük ve nitelik olarak sayısız birim inşa edilebilir. İdeal tarım ve fabrika komünleri en başta gelenleridir. Ayrıca çok amaçlı kooperatif, ulaşım, sağlık ve eğitim komünleri de önde gelen komün tipleridir. Mühim olan önceden komünleri belirlemek değil, ihtiyaca ve işlevine göre komünal birimlerin her çeşidini uygun sayıda ve nitelikte inşa etmek, komünsüz hiçbir birey bırakmamaktır. Demokratik ulus tüm üyelerini komünlerde örgütleyen ve görevlendiren ulustur. Bu sistemde komünsüz birey mümkün olmadığı gibi, olduğunda da hasatanmış ve yozlaşmaya yatmış demektir. Demokratik ulus bireylerinin, özellikle onun inşacı kadrolarının temel görevi, tüm bireyleri mutlaka bir veya birkaç komünün aktif çalışanı yapmaktır.

Günümüz Ortadoğu toplumları yaşadıkları ağır bunalımdan ancak başta ekonomik komünler olmak üzere her alanda komünleşmeyi gerçekleştirdikleri oranda çıkış yapabilirler. Komünsüz çıkış olamaz. Tarihsel ve kültürel gelenekler ancak komünal yaşamla güncellikte yer tutup varlıklarını devam ettirebilirler. Gelenek taklit edilemez ama geleneğe dayanmadan da yaşanamaz. Ancak gelenek geleneğin inkârına ve taklidine dayanmayan güncel yaratıcı değerlerle

beslendiğinde tarihsel-toplumsal yaşam hakiki anlamına kavuşur. Bunda ekonomik komünal gelenek başrolü oynar. Ekonomik komünler tüm ülkeler için gereklidir. İşsizliği ve toplumsal çözülüşü önlemenin yolu komünal çalışma dönemine geçiştir. Özellikle yenilenmiş komün zihniyeti ve örgütlenmesi temelinde tarıma ve köye dönüş en değerli devrimci faaliyettir. Gerçek devrimcilik, tarihsel varoluşumuzu gerçekleştiren komünal yaşamı, başta ekonomik alan olmak üzere tüm toplumsal alanlarda gerçekleştirmektir. Nasıl ki demokratik federalizm ve demokratik özerklik demokratik ulusun politik yaşam örgütlenmesi ve kurumlaşması ise, komünal ekonomik birlikler federasyonu da ekonomik yaşamın örgütlenmesi ve kurumsallaşmasıdır.

Komünal Ekonomik Birlikler Federasyonu yerel, ulusal ve bölgesel çapta Ortadoğu Demokratik Uluslar Birliği'nin ekonomik temelini ifade eder. Hegemonik güç çekirdeği İsrail'in Kibbutz adlı ekonomik birimlerinin komünal ekonomiye oldukça benzeyen birimler olması, komünal ekonominin üstünlüğünü kanıtlar. İsrail'in ulus-devlet hegemonyacılığı aşılacak isteniyorsa, ekonomik alanda komünal ekonomiye geçişin dışında başka yol yoktur. Ayrıca dünya kapitalist hegemonyasından ve onun her türlü tekeli sömürsünden kurtuluşun yolu da eşitliğin, özgürlüğün ve demokrasinin maddi temeli olan yeni komünal ekonomiyi gerçekleştirmekten geçer.

Mesela ben olsaydım, kendi köyüme, Cudi Dağına, Cilo Dağı eteklerine, Van Gölü çevresine, Ağrı, Munzur ve Bingöl dağlarına, Fırat, Dicle ve Zap kıyılarına, Urfa, Muş ve Iğdır ovalarına kadar yolum nereye düşerse düşsün, her yerde sanki korkunç tufandan çıkan Nuh'un gemisinden inmiş gibi davranır, İbrahim'in Nemrutlardan, Musa'nın Firavunlardan, İsa'nın Roma İmparatorlarından, Muhammed'in cehaletten kaçmaları misali kapitalist moderniteden kaçır, Zerdüş'tün ziraat tutkusuna ve hayvan dostluğuna (ilk vejetaryen) dayanır, bu tarihsel kişiliklerden ve toplum gerçeklerinden ilham alarak işlerime koyulurdum. İşlerimin sayısı düşünölemeyecek kadar çok olurdu. Hemen köy komüncülüğünden işe başlayabilirdim.

İdeale yakın bir köy veya köyler komünü oluşturmak ne kadar coşkulu, özgürleştirici ve sağlıklı bir iş olurdu! Bir mahalle veya kent komünü, konseyi oluşturmak ve çalıştırmak ne kadar yaratıcı ve özgürleştirici olurdu! Kentte bir akademi, bir kooperatif, bir fabrika komünü oluşturmak nelere yol açmazdı ki! Halkın genel demokrasi kongrelerini, meclislerini oluşturmak, bu kurumlarda söz söylemek, iş yürütmek ne kadar kıvanç ve onur verici olurdu! Görölüyor ki, özlemlerin ve umutların sınırı olmadığı gibi, gerçekleştirilmesi için bireyin kendisinden başka önünde ciddi bir engel de yoktur. Yeter ki biraz toplumsal namus, biraz da aşk ve akıl olsun!

► Topluma nasıl doğru yansıtacağız? Mesela başka bir dünya mümkündür desek onu taşıyabilir miyiz? Yanlış taşıyoruz çünkü o dünya zaten var. Sorun onu savunmaktır.

Komünü savunmak

► Kürtler komün kelimesine yabancı değildir. Komün yaşamına yabancı değiller. Komün Kürtlerin de ilk yaşama biçimidir, kendi yaşam gerçeklikleridir. Komün tartışmalarını yürütürken her zaman bunun bilincinde olmak gerekiyor.

Abdullah Öcalan Sosyal Bilim Akademisi

A pocu hareket de daha ilk çıkışıyla birlikte bu yaşam ve örgütlenme biçimini kendine esas almıştır. Bu yönüyle de kendini diğer birçok grup ve hareketten farklı kılmıştır. Komün olarak var olunduysa, demek ki burada, günümüz koşullarında o komünün ne olduğuna ve nasıl savunulması gerektiğine de doğru yanıtlar vermek gerekiyor.

İnsan, komünle var olur. İnsanı anlatan temel özellik bilince, örgütlenmeye, eyleme ve üretime dayalı yaşamını örgütlemesidir. İnsanın ön-insansı olmaktan çıkarak insanlaşması bilinç, örgütlenme ve eyleme dayalıdır. Bilinç ne? Olup bitene anlam vermeye başlamak... Anlam verme sürecindeki örgütlenme nerededir? Doğa karşısındaki güçsüz ve zayıf varlığını sürdürebilmesi için bir arada yaşaması gerekliliğinde. Orada eylem nedir? Yaşamını sürdürmesi için yürüttüğü faaliyetler... Bunların toplamını oluşturan yaşam ise toplu yaşamdır; Bilinçli, örgütlü, eyleme dayalı topluluk yaşamı... Bu yaşam, topluluk yaşamının gereklilik ve gerçekliğini anlatan kavram ve kelimelerle anlamılaşıyor. Bu kavram nerelerde kullanılmaya başlanıyor? O tür yaşamın, yani topluluk yaşamının gelişmeye başladığı yerlerde...

İnsanın bilince, örgütlenmeye ve eyleme dayalı yaşamını Yukarı Mezopotamya'da, Toros-Zagros dağ silsilesinde oluşturmaya başladığını Önderlik manifestoda ayrıntılı açmış, önceki savunmalarda da bu konuya genişçe yer vermişti. Bu, eldeki buluntu ve verilerle de doğrulanan bir olgudur. Orada yaşayan bir topluluk var ve gelişmesini sürdürüyor. Oradaki topluluğun kendi topluluk halindeki yaşamına vermiş olduğu bir ad var. Komün, burada yaşamın gerçeği oluyor ama etimolojik olarak öyle bir kavramla ifadelendirilmesi, sözünü

ettiğimiz yaşamın olduğu yerdeki toplumun kendine vermiş olduğu isimle alakalı. Hurri kavimleri, aryenik kavimler diye adlandırılıyor. O açıdan Kürtler komün kelimesine yabancı değildir. Komün yaşamına yabancı değiller. Komün Kürtlerin de ilk yaşama biçimidir, kendi yaşam gerçeklikleridir. Komün tartışmalarını yürütürken her zaman bunun bilincinde olmak gerekiyor.

Komün yaşamı, bu şekilde insanın toplum olarak var olmasının kök hücrelerini oluşturuyor. Bu kök hücre olduğu andan itibaren hep aynı mı kalacak? Öyle değil. Giderek gelişiyor, kendini farklı biçimlerde de gösteriyor. Fakat aynı anda bununla karşıt olan da oluşmaya başlıyor. Önderliğin karşıt olana karşı daha önce yapmış olduğu belirlemeler vardı. Önderlik bir ana nehir akışı olduğunu fakat nehir akışının bir yerde yarılmayı, çatallaşmayı yaşadığını söylüyordu. O çatallaşmanın bir ucu devletleşmeye bir ucu da demokratik uygarlık olarak var olmaya devam ediyor. Önderlik bu değerlendirmeyi biraz daha derinleştirdi, güçlendirdi. Klan dışı, kabile dışı, aşiret dışı olan erkeğin toplum dışı örgütlenmesinin başlamasını bir karşıtlaşma olarak değerlendirdi. Bunu erkekler kulübü olarak adlandırdı. Bu, Önderliğin şimdiye kadar ki değerlendirmelerini daha da derinleştirmesidir. O süreçle birlikte toplum, komüne yönelik saldırılar başlıyor. O süreçle birlikte komün, komün olarak varlığını korumak durumunda çünkü saldırı altında. Erkekler kulübünün giderek güçlenmesi, örgütlü bir yapı haline gelmesi, komünleri denetimi altına alması, komün üyelerinin köleleştirilmesi gibi bir süreç yaşanıyor.

Bu niye önemli? Tarihi her zaman doğru temele oturtmak için... Bugünkü mücadelemiz gerçeğinden da önemlidir. Komün mücadelesi veriyoruz ya; vermiş olduğumuz mücadelenin doğru anlaşılması

açısından da önemli. Komün kendini korumak ve savunmak zorundadır. Kime karşı? İşte komün dışı erkekler kulübü diye adlandırılan karşıt örgütlenmeye karşı kendini savunmak durumundadır. Komün dışı gelişen bu karşıt yapı her şeyi kendi egemenliği altına alıyor. Egemenlik kadının köleleştirilmesiyle başlıyor. Böylece toplum, o zamana kadar yaşamadığı sorunlarla karşı karşıya geliyor. Toplumsal sorunlar denen sorunlar o zaman başlıyor. Buradaki toplumsal sorunlar nedir? İnsanın sel felaketi, kıtlık, hastalık karşısında yaşadığı sorunlar değildir toplumsal sorunlar. Topluma karşı geliştirilen saldırıyla komün üzerinde kurulmaya başlanan egemenliğin sömürüyü ortaya çıkarmasıyla toplumun köleleştirilmesi aşamasına geçiliyor ve bunun neden olduğu sorunlar asıl toplumsal sorunlar olarak karşımıza çıkıyor. İşte eksen çağı denen çağ da böyle başlıyor.

Bu sorunlar arttıkça komünü savunan hareketler de çoğalıyor. Toplumsal sorunların çözümü, o sorun nerede ortaya çıkmışsa orada düzeltmeyi gerektiriyor. Orada düzeltmeyi gerektiren klanların başkaldırısıdır, komün hareketleridir. Ama bununla birlikte sorunları görüp de iktidar üzerinden çözmeye yönelik yaklaşımlar da var. Konfüçyüs'ün yaklaşımı budur. Zerdüştü geleneğinin iktidara dayalı sorunları çözmeye çalışmaya başlaması da böyledir. Sözünü ettiğimiz komünal hareketler ise iktidar dışı kalarak sorunu çözme yaklaşımları olarak belirliyor. Kimi çözüm yaklaşımları, ilk başta komünü savunma şeklinde gelişirken sorunu iktidar üzerinden çözmeye kalktıklarında komünal olmaktan çıkıyorlar. Revizyonist oluyorlar. Önderliğin Konfüçyüs'ten başlatıp bugünkü Çin Komünist Partisi'ne kadar getirdiği süreç, işte böylesi bir süreç. İktidara dayalı sorunlar çözülmeye başlayınca doğal olarak iktidarla uz-

laşma -ki iktidardır- kaçınılmaz oluyor. Zaten Önderlik diyor ki "o tacı en demokrat olanın başına geçirsen de en barbar diktatör haline gelir."

Tüm bunlara paralel olarak "komünü nasıl savunacağız?" görüşü ortaya çıkıyor. Bugüne kadarki pratik süreçler komünün iktidara dayalı olarak savunulamayacağı gerçeğini de gösteriyor. İktidara dayalı çözümler iktidarı geliştiriyor. Dinlerin de durumu böyledir. Köleliğe, egemenliğe, sömürüye karşıdır; eşitlikten yanadır ama iktidarla tanıştığı zaman bir iktidar aracı haline geliyor. İktidarla tanışan, iktidara dayalı çözüm yaklaşımları hep komünden sapmayı ifade ediyor. Ama komünden sapma yaşanırken komünü savunan düşünce ve mücadeleler de var. Yani komün ortadan kalkmıyor. Komünü savunan mücadeleler de ortaya çıkıyor.

Örnekler de verelim; Önderlik, Çin için bir Konfüçyüs bir de Lao Tzu'yu örnek veriyor. "Komündür" diyor, "temsil ediyor" diyor ama "Konfüçyüs revizyonisttir" diyor, "komün düşüncesini revize ediyor." Bunlar sürekli var. Mesela Ortadoğu özgülnü ele alalım; Mani komünü temsil ediyor. İktidarla uzlaşmaya hiç yanaşmıyor. Mani'ye o zaman -Sasaniler dönemidir- iktidar da teklif ediyorlar ama o reddediyor. Yine Mazdek var; Mazdek bir reformcudur. Sasanilerdeki sömürü ve baskıya karşıdır, reforme edilmesini istiyor. İktidara ortak da oluyor. Mani'nin kabul etmediğini Mazdek kabul ediyor ve o günkü kral Kawai's'le mutabık kalıyorlar ama yapmış olduğu reformlar egemen güçlerin tepkisini çekince kaybediyor, öldürülüyor. Daha sonraki süreçlerde de onun yolunu izleyenler var ama bir de komünde ısrar edenler var.

Mesela Karmatiler. Karmatiler de komün olarak örgütleniyorlar ve öyle etkili hale geliyorlar ki... O dönem iktidarda Abbasiler var ve onlar karşısında hem düşünsel olarak hem de toplum üzerindeki etki gücü itibarıyla çok büyük bir güç haline geliyorlar. Abbasiler, Karmatiler karşısında çözümsüz kalıyorlar, bu yüzden o dönemki tüm düşünce insanlarını etrafında topluyorlar. 9. ve 10. yüzyıllarda Ortadoğu'da yaşandığını söylediğimiz rönesans, Abbasiler dönemine tekabül ediyor. Öyle bir rönesansın yaşanmasına sebep olan, Karmatilerin düşünce gücünden korkan Abbasilerin gücü ellerinde toplamak için düşünce insanlarını kendi çevrelerinde toplamalarıdır. Böylece kendi iktidarını güçlendirmek için bir hava yaratmaya çalışıyor. Karmatiler gelişiyor, güçleniyor neredeyse devletleşmeye varıyorlar ama bakıyorlar ki kendi düşüncelerinden uzaklaşıyorlar. Bu yüzden tekrar komünler, kabileler şeklinde dağılarak örgütlenmelerini sürdürmeye çalışıyorlar. Devletleşmiyorlar, ısrarlarını koruyorlar. Fatimiler de o kökten geliyor ama onlar iktidaralaşıyor.

► Sümerlerin ilk ortaya çıktığı zamanın dünya haritasını gözümlüğün önüne getirelim; Basra'nın kuzey batısında küçük bir noktadır. Koskoca dünyanın içinde küçücük bir nokta... O nokta mı büyüktür yoksa koskoca dünya mı?

Sümerler ve Ortadoğu haritası

► İktidarla tanışan, iktidara dayalı çözüm yaklaşımları hep komünden sapmayı ifade ediyor. Ama komünden sapma yaşanırken komünü savunan düşünce ve mücadeleler de var. Yani komün ortadan kalkmıyor. Komünü savunan mücadeleler de ortaya çıkıyor.

Yine dinin içinde de benzer bir durum mevcut. Tasavvuf diyorlar. Biz bunlara hep gerici gibi bakıyoruz, laik kafayla düşündüğümüz zaman böyle oluyor. Fakat tasavvufçular da iktidar dışı toplum yaşamını savunuyorlar ve iktidardan uzak kalıyorlar. Bir hırka, bir lokma meselesi oralardan geliyor. İktidara bulaşmadığı zaman düşüncesine uygun yaşamı esas alan ve bunda ısrar edenler var.

Mesela daha sonra Şeyh Bedrettin hareketi var. Şeyh Bedrettin, Osmanlı'da kazaskerdir. O zamanlar iktidarı oluşturan üç ayak var; bir Şeyhülislam var, bir kazasker var ve bir de padişah var. Bir kazasker olarak Şeyh Bedrettin'in önemli düşünceleri var ve yazdığı kitaplar var. O zamanlar, Osmanlı'nın en bilgelerinden biridir. Yeni düşüncelerle karşılaşınca eski kitapların hepsini yakıp kendini eski düşüncelerinden kurtarıyor. Ondan sonra da 1400'lerde Şeyh Bedrettin isyanları/direnişleri denen isyanlar başlıyor. Şeyh Bedrettin'in kendisi dahi asılıyor, katlediliyor. Sözün özü, gibi özelliklere sahip olan yapılar, gruplar ve kişiler var. Bunların varlığı komünde ısrardır.

Bunun dışında bir de kendi toplumsallıklarını sınıflı, devletçi uygarlık sistemine bulaşmayarak sürdürenler var. Onlar da iktidarlardan ulaşamadıkları yerlerdeki yaşamlarını sürdürenlerdir. Bunlar dünyada nüfus olarak en kalabalık kesimdir.

Devletin, iktidarın kafamızda oluşturduğu düşünceyle sınıflı, devletçi uygarlık sisteminin başladığı; komünler ve komünal yaşayan toplulukların ortadan kalktığı doğru değil. O bizim kafamızda oluşturulan algılardır. Nasıl bir algı oluşturmuşlar zihinlerimizde 'sınırlar mutlak' diye. İnsanlar oluşmaya başladığı andan itibaren sınırlar varmış gibi komünal yaşama ilişkin de öyle bir algı geliştirilmiş.

Sümerler ilk sınıflı, devletçi uygarlığın kök hücrelerini oluşturuyor, çünkü veriler hep değişiyor, yeni bilgiler ortaya çıkıyor. Şu andaki verilere göre öyle-

Mazdek'in öldürülmesi

Konfüçyüs

dir diyelim ama bu sonuç değişebilir. Sümerlerin ilk ortaya çıktığı zamanın dünya haritasını gözümlüğün önüne getirelim; Basra'nın kuzey batısında küçük bir noktadır. Koskoca dünyanın içinde küçücük bir nokta... O nokta mı büyüktür yoksa koskoca dünya mı? Elbette koskoca dünya. Daha sonra Asurlar ve Akadlar da bu haritaya birer nokta olarak ekleniyor. O noktalar biraz daha büyüyor ama dünya yine kocaman. Sonra Persler oluşuyor, onlar yine bir nokta yine dünya kocaman. O iktidar, devlet hep Ortadoğu'da oluşmaya başlamış. Afrika'da yok, Asya'nın derinliklerinde yok, Amerika'da yok, Avusturalya'da yok; Buralarda devlet yok, komünal yaşam var. Bu durum aslında 20. yüzyıla kadar da böyledir. 20. yüzyıla kadar komün olarak yaşayanlar coğrafik olarak da nüfus açısından da dünyada çoğunluğu oluşturuyor. 19. yüzyıl sonları ve 20. yüzyıl başlarında dünya ulus devletlere bölüşüyor ve bugünkü dünya gerçekliği ortaya çıkıyor. Yine de komünal yaşam varlığını sürdürdü ve bugünkü dünya gerçekliği içerisinde de komün olarak yaşayanlar var. Amazon ormanlarında böyle yaşıyorlar. Hatta bundan 4-5 yıl önce Rusya steplerinde o güne kadar uygarlıkla yan yana gelmemiş topluluklara rastlandı.

Komün bu şekilde ta en başından günümüze dek var. Hatta sınıflı devletçi uygarlık sistemi içerisinde de varlığını sürdürüyor. Hep bu anlamda bir mücadele içerisinde. Ama komüne yönelik saldırılar da var. Komüne ilişkin tartışmalarımız sonucunda komünalist yoldaşlık hareketinin nasıl inşa edileceği, neyi kendine miras alacağı, neye dayanarak kendisini var edeceği eksenli yapabileceğimiz değerlendirmelerden doğru sonuçlar çıkardığımızda komüne gerçek bir anlam verebiliriz. Bir de bunun bilincinin topluma doğru yansıtılması gerekir. Topluma nasıl doğru yansıtacağız? Mesela başka bir dünya mümkündür desek onu taşıyabilir miyiz? Yanlış taşıyırız çünkü o dünya zaten var. Sorun onu savunmaktır. Yapılması gereken, tahribatlar varsa onları aşarak inşayı gerçekleştirmektir.

Klan formundan komüne

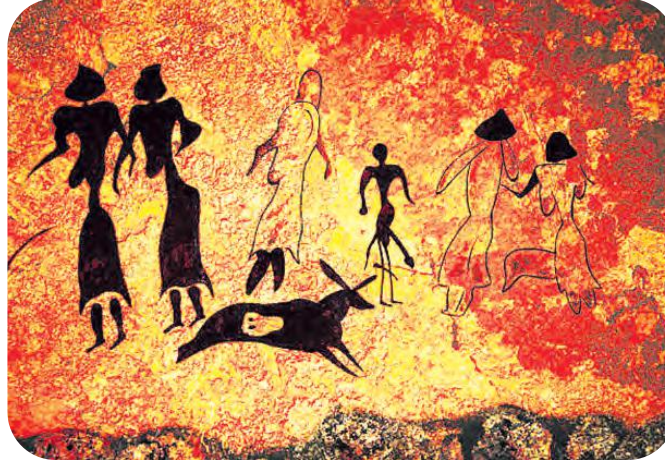
► **Tarih sınıflar savaşı değil, Önder Apo'nun tabiriyle "komün ve devlet arasındaki çelişkidir." Önder Apo, hakikatin anacıl toplum etrafında klan ile geliştiğini ve temel çelişkinin ise komün ve devlet arasında olduğunu ifade etmektedir.**

Abdullah Öcalan Sosyal Bilim Akademisi

Klan formunda gelişmeye başlayan komün, ateşin bulunması ve topluluğun etrafında toplanmasıyla hızla kendini geliştiriyor. Ateşin etrafında bir araya gelmek aynı zamanda sosyalliği de geliştiriyor. Bütünlüklü bir ruh oluşturuyor. Var olan zorlu koşullara karşı yaşanan korku ve insanın bilinmezlik düzeyi bütünlüklü bir yapı ortaya çıkarıyor. Aslında bir ikilem doğrultusunda oluşan bütünlük diyalektik bir süreçtir ve insanların bir araya gelmesini zorunlu kılıyor. Çünkü biyolojik olarak insan, doğa karşısında çok zayıf bir olgudur ve farklı bir şey yaratma bilincinden yoksun olduğu için komün birliğine doğal olarak gelişiyor. Doğal olarak gelişen komün dayanışmayı da beraberinde getirmektedir ve bu nasıl yaşamalı sorusuna verilmiş komünal bir düşüncedir. Herhangi bir tehlike ve doğanın gizemliliği karşısında ne yapabiliriz sorusu bilinmezliği ortadan kaldırıyor ve bilincin gelişmesine neden oluyor.

Toplumu bilinçlendiren komünal yaşamın tarihini ocak kültürüyle başlatabiliriz. Xarpêt'te ortaya çıkan ve M.Ö 10 bin yıllarına denk gelen Tepecik ve Tülin-tepe höyüklerinde buluntuları keşfedilen ocak kültürü, somut olarak tarihe yansımış durumda. Hurriler, topluluk konfederasyonlarının temelini atan bir oluşumdur. Ama komün gelişiminin tarihini ateşten başlatsak bile bu tarihi Homo Erectusun ateşi sistemli olarak kullanmasına kadar yorumlamak mümkün. Komün tarihi bu kadar eskiye dayanırken 18. yüzyıl öncülleri komünün yeni bir yapılanma olarak, özel mülkiyete karşı ortak mülkiyete dayanan bir sistem olarak tanımlamaktadır. Komünün ekonomik temelde ele alınması son derece dar bir anlayış olduğu gibi, tarihi de devlet ile başlatmak anlamına geliyor. Marks gibi öncüler bile tarihin gelişimini sınıfların savaşı şeklinde tanımlar; komünal temelde gelişen doğal toplumu ilkel olarak değerlendirip sınıf temelli gelişimi günümüze taşır. Oysa komünal yaşamın temelini oluşturan klan ilkel değil, bilinçlenen günümüz insanının ortak zihniyetidir. Tarih sınıflar savaşı değil, Önder Apo'nun tabiriyle "komün ve devlet arasındaki çelişkidir." Önder Apo, hakikatin anacıl toplum etrafında klan ile geliştiğini ve temel çelişkinin ise komün ve devlet arasında olduğunu ifade etmektedir.

Komün zihniyetinin bir başka örgütlenme biçimi ise klanları aşır kabileye doğru form kazanan toplulukların artık kendilerini, Önderliğin deyimiyle, konfederasyon temelinde örgütlemesidir. Bunun da temel bir nedeni var: komün ve devlet çelişkinin ilk nüvelerini oluşturan erkek zihniyetinin gelişmeye başlamasıyla sistemleşen ataerki ile Enki-Inanna çatışmasındaki tarihsel çelişki... Erkek şahsında gelişen ataerki zihniyete karşı, düşürülmek istenen kadın ve komünal toplumun kendini konfederasyonlarda örgütlü kılması, dönemin vazgeçilmez örgütlenme biçimidir. Toplum, kadın şahsında konfederasyon ör-

İlkel komünalizmde mağara sanatı

Yamato klanı, milattan sonra 4. yüzyılda Japonya adasında devletleşti.

gütlenmelere giderken erkek ise kastik katil örgütlenmeye doğru gitmektedir. Kadın şahsında çalışan ortak değerlerle başlayan komün ve devlet çelişkisi günümüze kadar kendini yeni bir örgütlenmede güç haline getiriyor.

Bu temelde iki zihniyeti ele aldığımız zaman, kastik katil doğaya nesne olarak bakmaktadır. Duygudan yoksun bir insan yaratmak istemektedir. Yönetimi bazı kişilerle sınırlayıp kadını köle düzeyine getirmek istemektedir. Amacı insanı köleleştirmek olduğu gibi, hedefi kadının teslim alınmasıdır. Kastik katil bu zihniyet temelinde toplumsallığı parçalamak isterken ana tanrıça buna karşı toplumsal değerleri savunmak için komünal anlayışı konfederasyon temelinde geliştiriyor. Komün içinde kırsalda bulunan kabileler bir araya gelmek zorundadır. Yoksa kendilerinin yok oluşunu getirirler. Ve bunun öncülüğünü de kadın yapmaktadır. Yani burada iki kültür gelişiyor.

Mesela, tarihte ortaya çıkan Hurri, Urartu, Lulu ve diğer konfederasyonları bir araya getiren yine savunmadır. Bu yapılar, savunma temelli olarak ortak kültüre dayalı gelişiyor. Gelişimlerinde sömürüye ve egemenliğe karşı ortak düşünceye ve mitolojiye dayalı bir bütünlük var.

Mitoloji, topluluğun/toplumun manevi dünyasını ifade ediyor. İki kabile mitolojik düşüncede bir araya geliyor. Ama bu toplum doğaya bağlı olduğu

için şehre odaklı değil, kırsal alana odaklı bir konfederasyon geliştiriyor. Ve konfederasyon iki kabilenin yaşama isteği üzerine, toplumsal değerleri savunma temelinde gelişiyor. Çünkü kendini savunmayan bir kabile yaşamayacağını ve değerlerini koruyamayacağını iyi bilmektedir. Bu temelde konfederasyon demokratiktir. Öncüsü kimse aynı şekilde toplumsaldır. Bu konfederasyon topluma dayalı bir birliktelik ile yönetiliyor. Düşünce bir olsa da kültürler farklıdır, bu onun varlığıdır, ama bir arada yaşayabiliyorlar, çünkü kültürler toplumsaldır. Günümüzde bile farklı aşiretler dernek temelinde örgütlenip kendilerini ifade etmeye çalışmaktadırlar. Lakin bu yeterli bir örgütlenme mekanizması olmadığı gibi günümüzün sorunlarına karşı da yetersiz kalmaktadır.

Konfederasyonların gelişimi Hurrilerden Med imparatorluğuna kadar geliyor. Aynı amaçla ama bu sefer ideolojik, felsefi yönü güçlü olan öncülerin düşünceleri tarafından geliştiriliyor. Bu dönemin felsefi yönü, iyi ile kötü arasındaki çatışmanın insanın yüceliğini ortaya çıkarmasıdır. Bu dönemde karanlık ve aydınlık düşüncesi etrafında güçlü tanrı kralar değil, bizzat insanın yüceliğini ortaya çıkaran bir düşünce hakimdir. Önderliğin tabiriyle eksen çağıdır. Bu çağa öncülük eden ve aşiretleri konfederasyona götüren, devletleri toplumsal reforma götüren beş öncü vardır; Zerdüşt, Buda, Lao Tzu, Konfüçyüs ve Sokrates. Bu beş öncü de ikilemler üzerine komünal düşünceyi geliştirmektedirler. Mitolojik kutsallıklara kurban edilen bir insanın değersizliğine karşı değerli kılan insanı ön plana çıkarmaktadırlar. Onun için bu beş öncü de farklı bağlamlarda, insanı değerli kılan düşünceleri öne çıkarmaktadır.

Örneğin, Zerdüşt'ün, çocukluğunda karşı çıktığı ilk şey beşik kertmesi kültürüdür. Zerdüşt, kutsal kitabının Yasna 31. bölümünde diyor ki "iyilik mutlaka kazanacaktır. Ama eğer insan sorumluluğunu yerine getirirse." Görüldüğü gibi Zerdüşt evreni yaratan tanrıya rağmen insanın yüceliğini öne çıkarmaktadır. Ve bunu genel olarak ahlaki ölçülerde geliştirmeye çalışmaktadır. Mesela Med İmparatorluğu Zerdüşt'ün felsefesinden etkilenen bir imparatorluktur ve onun düşünceleri temelinde gelişmektedir. O dönemde "Gau" (köyden şehir yönetimine doğru giden yönetim) "kavi mir" (aşiret öncülerinin yönetimi) ve yaşlılar konseyi denilen yönetim sistemleri var. Her biri farklı temellerde demokratiktir. İşte Med kralı Deioces (Diones) yaşlılar konseyinde öncü bir lider olarak çıkıp altı aşiretin bileşenliğinde, Asurlulara karşı konfederasyona doğru giden bir sistem geliştiriyor. Ve daha çok altı aşiret öncülüğünde geliştirilen yaşlılar konseyini Keyakser konfederasyona dönüştürüyor. Med İmparatorluğu, Kürt kimliği üzerinden varlık haline gelse bile konfederasyonlarında farklı birçok kimlik vardır. Konfederasyon bünyesinde Kafkasya'dan gelen İskitler bile mevcuttur. Bu sistem M.Ö. 522'de Darius'un tahta gelip Zerdüştlüğü

Behistun Yazıtı, ilk Zerdüştî kral Darius'a karşı ayaklanmaları konu ediyor

resmi din ilan etmesine, daha sonrasında M.Ö. 486 yılında Artaxerxes dönemine kadar da devam etmektedir. Ancak adı geçen bu iki kral öncülüğünde Zerdüştlük özünden boşaltılıyor.

Medlerin yayılma dönemlerinde Hindistan'da koloniler gelişiyor. Buda, bu dönemde Zerdüş'tün düşüncelerinden etkilenen Aryenik kültürün devamıdır. Buda, kast sistemine karşı çıkıyor ama toplumun önüne bir sistem koymuyor. Komünal ölçülere dayalı bir zihniyet savaşı veriyor. İnsanın değerlerini ön plana çıkarıyor. Buda bunu ön plana çıkarırken bir sistem olarak değil de insanın kendi kendisiyle savaşması gerektiğini hatırlatır. Buda, nefis tanrısı Mara'ya karşı yürüttüğü savaş nezdinde başarıya ulaştığında zaten sisteme gerek duyulmayacağını söylüyor. Ve Buda, insanı bir ada gibi tarif ederek bağımsız olmadığını söylerken anlaşılan şudur; bireyden topluma doğru giden bir özgürleşme hamlesi. Birey kendini özgürleştirdiği oranda toplum da özgürleşebilir. Ve bu inanç, sanghaların öncülüğünde, manastırlarda, komünal ölçülere dayanan bir sisteme dönüşüyor.

Beş öncüden biri olan Konfüçyüs, daha çok bir devlet adamı olarak ön plana çıkıyor; Ama devleti toplumun lehine reformdan geçirmek isteyen bir devlet adamı. Geleneksel ölçülere dayanan ahlaki

bir devlet kurmayı ve aşiretlerin devlet bünyesinde birleşmeleri gerektiğini savunuyor. Konfüçyüs kendisini geleneksel inançların sözcüsü olarak kabul ediyor. Yani günümüzün demokratik entegrasyon ölçülerine dayanan bir sistem olarak düşünebileceğimiz bir sisteme dayanıyor. Ve genel ahlaki ölçülerini "Ven ve Ren" kelimelerine dayandırıyor; Yani, bütün insanları kucaklamalıyız. Bu temelde Çin'de devlet sistemleri Konfüçyüs'ün ölçülerine dayanarak kendini geliştiriyor.

Lao Tzu ise devlet sistemini ve onun doğa dışı gelişen bütün yapay sistemlerini tümüyle reddetmektedir. Günümüzün sivil itaatsizlik eylemleri gibi bir tarza dayanarak devlete karşı komünal sistemler geliştirmek istiyor. Lao Tzu, çiçekten başlayarak insana doğru giden diyalektik bir ilişki geliştirmeye çalışıyor. Doğanın dengesine göre bir ilişki geliştirmek istiyor. Ama bu düşünce Yunanistan'da özünden sapıtırılıyor.

Sokrates de devleti savunur ama bireyin kendini bilmemesine, sorgulamamasına karşı çıkar. Bunlara ek olarak; Önderlik, Ortaçağ'da komünleri manastır ve tarikatlardan başlatıyor. Esseni tarikatı, Sasani döneminde Mani ve Mazdek; İslam döneminde Mutezile, Hariciler ve Karmatiler... Yine 1234'te Fransa merkezli, arınma anlamına gelen Cathar ko-

Bu çağa [Eksen Çağı] öncülük eden ve aşiretleri konfederasyona götüren, devletleri toplumsal reforma götüren beş öncü vardır; Zerdüş, Buda, Lao Tzu, Konfüçyüs ve Sokrates. Bu beş öncü de ikilemler üzerine komünal düşüncüyü geliştirmektedirler. Mitolojik kutsallıklara kurban edilen bir insanın değer-sizliğine karşı değerli kılan insanı ön plana çıkar-maktadırlar.

münü geliştiriyor. Bu tarikatlar ve mezhepler komünal hareketler olarak biliniyor; toplum ve din temelli geliştiriyorlar. Özünde komünal, düşüncede tanrının ölçülerini esas alan hareketler olarak dogmatikliğe karşı geliştiriyorlar. Hepsisi, "Madem ki mülk tanrınıdır, o zaman neden özel mülkiyet var?" sorusunda birleşiyorlar. İşte bu ölçünün temelini sınıf sistemine karşı çıkarak Mazdek atıyor. Buna örnek olarak da doğada var olan su ve rüzgarın oluşumunu gösteriyor. Bunlar bütünlüklüdür, o zaman toplumun da bütünlüklü olması ve sınıfın olmaması gerektiğini savunuyor. Mazdek, tamamen ideolojik yaklaşan bir öncüdür. Sasani imparatorluğunda bir dönem kabul edilse de sonrasında katlediliyor. Mazdek katledildikten sonra eşi Hürrem mücadelesini sürdürmüş ve Hürremi hareket şeklinde anılarak büyük bir etki yaratmıştır.

Bütün bunlardan hareketle, halklar, komün bilincine sahip olduğu için kırsal kesimden başlayarak ihtiyacı temelinde örgütlenmelerini geliştirebilirler. Halkımız buna yabancı olmadığı gibi her bir sözlerinde bu değerleri inşa edebilecek tarihsel deneyimlere sahiptir.

Komünden Komünler Birliğine

► **Gelinen aşamada iktidara, ulus-devlete dayalı devrim ve sosyalizm düşüncesinin doğru olmadığı anlaşıldı. Fakat devrim ve sosyalizm arayışları ve mücadeleleri son bulmadı. Yeni geliştirilen düşünceler doğrultusunda somut adımlar atılarak mücadeleye devam edildi.**

Abdullah Öcalan Sosyal Bilim Akademisi

Komün kavramına yabancı değiliz. Bu kavram yaşamımızın kendisini oluşturuyor. O açıdan komün kavramını ilk kez duyuyor ve tartışıyoruz gibi yaklaşım içine girmek doğru olmaz.

Bugün bu kadar öncelikli olarak ele alıyor ve tartışıyorsak bu; Kürdistan özgürlük ve demokrasi mücadelesinin ulaştığı boyut, yakaladığı düzey nedendir. Önder Apo, PKK 3. Kongre konuşmalarında bu gerçekliğe "Burada çözölen kişi değil sınıf, bir an değil tarihtir. Ve burada, bu küçük toplulukta gerçekleşen şey, toplumda gerçekleşecek olanın ön habercisidir. Ne kadar dar ele alınırsa alınsın, geri bir kavrayış düzeyiyle tarihsel ve geleceğe yönelik anlamından kopararak ne kadar geriden yaklaşılsa yaklaşılsın, bu platformun ısrarlı takipçileri ve Kongremizin karar düzeyinin ısrarlı uygulayıcıları tarihin gerçek hükmünün böyle olduğunu görmekte zorluk çekmeyeceklerdir" belirlemesiyle dikkat çeker.

Bununla da 'PKK kadrosunda somutlaşan toplumsallığın hedeflenen toplum gerçeğinin prototip hali olduğu' ve toplumsallığın inşasında üslendiği rol ve görevin üzerinde durur. Böylece Halk Ordusunun oluşturulmasının temel hedef olarak belirlendiği, PKK 3. Kongresi'nde alınan karar, tarihe geçen bir belirleme olarak anlam kazanır ve yön tayin eder. Devrimci Halk Savaşı içerisinde; Artêşa Rizgarîya Gelê Kürdistan'ın (ARGK) örgütlenilmesi ve dirilen halk gerçekliği ruhun bedenle buluşması olarak anlam kazanır ve tarihe geçer.

1980'li yılların sonlarından başlayan ve 1990'lı yılların Kürdistan'ına damgasını vuran da bu gerçeklik olur. Reel sosyalist düşünme yapısının, Kürdistan özgürlük ve demokrasi mücadelesi üzerindeki etkisi, 'tamamlanan dirilişin' perçinleyeni olarak 'iktidarlaşmayı' görmesine neden olur. Adımlarını da buna göre atar; eğitim devrelerine misyon biçer, toplum içerisinde 'ikili iktidar' hedefiyle kurumsallaşmayı önüne hedef olarak koyar.

Bu şekilde; yaşanan Kürt ulusal dirilişi, reel sosyalist çizgi doğrultusunda "ulus-devlet" ile sonuca ulaştırılmak istenir. Bu uğurda bedeller ödeme pahasına da olsa büyük direnişler yaşanır, çalışmalar yürütölür. Ancak başarılı olunamaz.

Karşılaşılan bu sonucun, yapılan planlama ve alınan kararların pratikleştirilmesinde yaşanan sorun ve yetersizliklerle, taktik önderlikle doğrudan ilişkisi ayrıca bir değerlendirme ve eleştiri konusudur. Ki, bu doğrultuda Önder Apo ciltler dolusu çözümle-

mede bulunmuş, değerlendirme yapmış ve eleştiri geliştirmiştir. Bunlar tarih, Önder Apo ve Kürdistan halkı karşısında duyulan sorumluluğun gereği olarak; özeleştirilerek gerekli bir öneme sahiptir.

Bu temelde özeleştirilerde bulunulmuş, neden ve sonuçları üzerinde durulmuştur. Bunlar yapılarak kendi ve mücadele gerçekliğine anlam verilerek yaşanan yetersizliklerin de farkına varılmıştır. Ancak yaşananlar, olup-bitenler ve ortaya çıkan sonuçlar, yapılan eleştiri ve verilen özeleştirilerin yeterli olmadığını göstermiştir. Bu da beraberinde özeleştirisinde bulunulan sorunların asıl nedenleri üzerinde durulmasını gerekli kılmıştır. Reel sosyalizm ve etkilerinin yeniden sorgulanması ise üzerinde durulması gerekenlerin başında yer almıştır. Başka ülkelerde yaşanan devrim deneyimleri ve ulaştıkları sonuçlar, sınıf hareketleri, ulusal kurtuluş mücadeleleri dikkatlice incelenmiştir. O zaman yaşanan sorunlarda ideolojik, politik ve kuramsal yönlerin etkisini daha net bir şekilde görme imkânına kavuşulmuştur. Yapılması gerekenler de bu sonuçlardan yola çıkılarak belirlenmiştir. İlk belirlenen, yanlışlardan kurtulabilmek için zihin devrimini; borçların ödenmesi ve görevlerin başarısı için de vicdan devriminin bir zorunluluk olduğunu göstermiştir.

Zaman kaybı yaşanmış olsa da artık, yeni bir başlangıçta yol açacak olan temel halka yakalanmıştır. Bugün Kürdistan özgürlük ve demokrasi mücadelesinin öncelendiği tüm konular ise yakalanan bu halka içerisinde yerini bulmaktadır.

Rusya'da 1917 Ekim Devrimi öncesinde Bolşevik önderler yürüttükleri tartışmalarda "Her devrim bir iktidar sorunudur" belirlemesinde bulunuyordu. Devrimin akabinde de iktidara dayalı sosyalizm inşasına yönelmişlerdi. Yaşanan başka devrimler de aynı yolu izledi. Gelinen aşamada iktidara, ulus-devlete dayalı devrim ve sosyalizm düşüncesinin doğru olmadığı anlaşıldı. Fakat devrim ve sosyalizm arayışları ve mücadeleleri son bulmadı. Yeni geliştirilen düşünceler doğrultusunda somut adımlar atılarak mücadeleye devam edildi. Devlet ve iktidar dışı devrim ve sosyalizm mücadeleleri öne çıktı. Bu doğrultuda öz-güce, savunmaya, yönetime, yeterliliğe dayalı somut adımlar atıldı. Komün, kooperatif, meclis, akademi gibi çalışmalar atılan bu adımlar içerisinde yerini aldı.

Öne çıkan bu belirleme ve kavramlar dünya ölçeğindeki sosyalist, devrimci hareketler için olduğu gibi, Kürdistan özgürlük ve demokrasi mücadelesi için de yabancı değildi. Aşına olunan, varlık olarak anlamaşmayı sağlayan, birbirini tamamlayan, aralarında herhangi bir önem sıralaması olmayan, yaşamın temel dayanakları olma özelliğine sahiptiler.

Kürdistan özgürlük ve demokrasi mücadelesinde komün, bu temel özelliği ile yer edinerek anlam kazanmıştı. Hatta denilebilir ki, toplumsallığın örgütlenmesi ve gelişimi içerisinde tamamlayıcısı olduğu kooperatif, meclis ve akademi işlevine de sahip olan komün, Kürdistan Devrimi'nin örgütlenmesinde atılan ilk adım ve üzerinde var olunan bir temeldi.

İlk adım komün olarak atıldı

► Önder Apo'nun başlattığı komün hareketi her ne kadar Kürdistan ve Türkiye devrimlerini hedefle olsa da; Türkiye metropollerinin öğrenci evlerinden, yoksul mahallelerinden Kürdistan'a doğru bir akış izledi.

Abdullah Öcalan Sosyal Bilim Akademisi

Yukarı Mezopotamya, insanın toplum olarak kendini var ettiği coğrafya olarak kabul edilir. Eldeki veriler bunu gösterdiği gibi, aksini savunan da bulunmamaktadır. Yukarı Mezopotamya'nın Kürdistan adını alması da yine tarihçilerin belirttiğine göre, orada yaşayan insanların anıldığı isimle ilgilidir. Komün ise, kendini ortaklaşmaya dayalı olarak toplum halinde var eden, yaşamsal ihtiyaçlarını karşılayan insanın tür olarak varlığının devamı, korunması, savunması ve beslenmesini sağlayan yaşam ilişkisi ve düzenini anlatmaktadır.

Yaşadıkları coğrafyanın kendi adlarıyla anılması sağlayan Kürtler, Yukarı Mezopotamya ile diyaletik ilişki içerisinde, komüne yabancı olmayan, temel dokusunu günümüze kadar taşıyabilen bir halk olma özelliğine sahip. Bu özellik sömürgecinin fiziki, kültürel soykırım saldırıları altında da olsa kültürde; aile, aşiret, gelenek, ortak çalışma ve dayanışma halinde yürütülen çalışmalarda; ağıtlarda, sözlü edebiyatta, sahiplendikleri inançlar içerisinde hep varlığını korumuştur. Bilinçli ve örgütlü bir yaşam biçimi olarak da Önder Apo'nun başlattığı devrimle birlikte Kürdistan toplumsallığı içerisinde yerini almıştır.

Bu anlamda, Önder Apo'nun yaklaşımlarını devrimci bir komün hareketi olarak değerlendirmek en doğru olanıdır. O güne kadar onu var eden özellikleri, arayışları ve birikimi üzerinden yaşadığı yoğunlaşmaları, esasında komün olarak harekete geçişidir. Önder Apo'nun Hâki Karer ve Kemal Pir ile yoldaşlığı ve birlikte oluşturdukları yaşam ortaklığı bunun bir sonucudur.

Önder Apo zindandan çıkıp Hâki Karer ve Kemal Pir ile bir araya geldiğinde ilişkilerini devrimci yoldaşlık üzerine kurdular. Yaşamın örgütlenmesinden düzenlenmesine, var olan imkanların değerlendirilmesinden katılıma varıncaya kadar birçok anlamda böyle bir yaklaşım içerisinde olundu. Kurdukları bu yaşam üç kişiyi sınırlı da değildi. Kendini devrimci-leştirilmek isteyenlere açık olan bir yaşamdı. Ankara'da birlikte yaşadıkları ev devrimci bilinç edinmek isteyenlerin mekânına, düşüncede netleşmelere ulaşabilecek ve aranan kitapların bulunabileceği bir kütüphaneye dönüşmüştü. Önder Apo bugün İmralı'da nasıl yoldaşları ile oluşturduğu birlikteliği "Felsefe Komünü" olarak adlandırmışsa, o zaman da Haki Karer ve Kemal Pir ile olan birlikteliği -resmi olarak adı öyle konulmamış da olsa- Kürdistan ve Türkiye devriminin "ideolojik, siyasal" ve "toparlayıcı" komünü olarak anlamlaşmıştı. Komüne katılımlar geliştikçe, komünlerin sayısı artmış, bir iken iki, sonra üç, sonra dört, ... olarak çoğalmıştı. Oluşan bu komün hareketi, o günün koşullarında Ankara'da -diğer illerdeki devrimci üniversite gençliği içinde emsal teşkil edecek olan- güçlü bir devrimci gençlik örgütlülüğünü açığa çıkararak tarihsel rolünü oynadı.

Önder Apo'nun başlattığı bu komün hareketi her ne kadar Kürdistan ve Türkiye devrimlerini hedeflemiş olsa da Türkiye metropollerinin öğrenci evlerinden, yoksul mahallelerinden Kürdistan'a doğru bir akış izledi. Kürdistan'ın ulaşılabilen il, ilçe ve köylerinde de gerçekleşen örgütlenmeler komünlere dönüştü. Bu komünlerin temel özelliği ise öncülerinin kısıt imkân ve olanaksızlıkların, zorlukların paylaşımına, özgürlüğe, devrime, sosyalizme,

birbirlerine olan inanç, bağlılık ve güvene, kapitalist sistemle olan bağların kopararak örgütlenen yaşam üzerine kurulmuş olmasıydı. Ancak, kapitalizmle bağların koparılması, kendini izole ederek toplumla olan bağ ve ilişkinin koparılması anlamına gelmiyordu. Örgütlenerek toplum içerisinde var olunacaktı. Okullar, fabrikalar, işçi-emekçi-yoksul semtleri, iller, ilçeler, köyler kısaca toplumun olduğu her yere gidilecekti. Gidilirken de insanı kapitalist sisteme bağlayan okul, iş, aile gibi fiziken, ruhen ilişki ve yaşam biçimlerinden de kurtulmuş oluyordu. En dikkat çekici olanı da bu bağlardan özel bir tercih, istek ve zorlanma olmadan kurtulmuş olmasıydı.

Kürdistan özgürlük ve demokrasi mücadelesini -kendini sosyalist, devrimci olarak adlandıran- birçok kişi, grup, hareket, örgüt ve oluşumlardan ayıran da onun bu temel özelliği idi. Hatta bu özelliği nedeniyle ona ağır ithamlarda bulunanlar bile vardı.

Komünlerin kuruluşu

Ankara'da Önder Apo, Hâki Karer ve Kemal Pir tarafından ilk adımları atılan, sonra etrafında onu saran halkalar halinde çoğalan komün öncü bir yaşam, çalışma ve düzen olarak daha da genelleşti. Öncülerinin şahsında okul, mahalle ve köylere taşındı. Mücadele büyüdükçe komünler de büyüdü, içerik olarak zenginleşti. Her komün kendi yaşamını ve yaşamsal ihtiyaçlarını kimseye muhtaç hale gelmeden gücü ve imkanına dayalı olarak karşıladı. Bir ayırım yapmadan, nerede ihtiyaçları karşılama imkânı varsa oraya gidildi. En önde gidenler de sorumluluk üstlenmiş yoldaşlardı. İş pazarlarına gidildi, fabrikalarda çalışıldı, inşaatlarda amelelik,

Pazar ve hallerde hamallık yapıldı.

Kürdistan özgürlük ve demokrasi mücadelesinin büyüme ve genişlemesine paralel olarak düşman saldırıları da yoğunlaştı. Bu, mücadelenin daha farklı ve başka alanlara taşınması, oralarda da yürütülmesi gibi görev ve sorumlulukları birlikte getirdi. Ancak o sürece kadar yürütülen mücadele, sağlanan birikim ve edinilen tecrübenin kazandırdıkları vardı. Bunlar da düşmanın saldırılarının daha hazırlıklı karşılanmasına imkân sundu. Bu durum, tutsak düşülen zindanlarda kendini çok somut olarak gösterdi. Bunun bir sonucu olarak da tutsaklık koşullarında düşmanın karşısına bir birey olarak çıkılmadı. Örgütlülüğü ve disipliniyle komün yaşamı ve düzeni içerisinde olundu.

Oluşan bu komünlerde sadece öncüler değil, o güne kadar aileye dayalı imkân ve mülkiyet ilişkisine dayalı yaşamlarını sürdüren yurtseverler ve taraftarlar da yer aldı. Düşmanın artan saldırıları karşısında bir direniş mekanı olan dağlara da çıkıldı. Orada da askeri bir örgütlenme ve disipline sahip bir komün yaşamı ve düzeni içerisinde olundu. Yurtdışına çıkıldığında da yine esas alınan komün yaşamıydı.

Önder APO'nun PKK'nin 3. kongresindeki konuşmasında, kadrolar şahsında temsilini bulduğunu söylediği şey, bu yaşam biçimi ve ilişkilerine dayanan düzen ve özelliklerdi. Kürdistan özgürlük ve demokrasi mücadelesinde yeni bir döneme başlangıç teşkil eden PKK 3. Kongresi'yle birlikte; bu özellik ve yaşam biçiminin öncüler ve onların etrafında bir araya gelen örgütlü kesimleri aşarak bir bütün halinde topluma taşınacağı bir döneme girildi ve bunun ilanı da yapılmış oldu.

Komünler Birliği

PKK'nin 3. kongresinde alınan stratejik karar Halk Ordusu'nun oluşturulmasıydı. Alınan bu kararla öz güç ve yeterlilik ilkesine dayanan; dirilen, bilinçlenen, örgütlenen ve savaşan halkın kendi geleceğini belirler hale getirilmesi hedeflendi. Devrimci Halk Savaşı içerisinde yaşananlar da belirlenen hedefler doğrultusunda sonuçlara ulaşılmasını sağladı. Kürdistan toplumsallığı yeniden şekillenmeye başladı, halkın özgüveni gelişti. Devrimci Halk Savaşı'nın kazandırdığı psikolojik şekilleniş davranışı da belirler hale geldi. Gerillaya katılımlar arttı. Halk içerisinde cephe örgütlenmeleri, birlik, destek, dayanışma ve yardımlaşma ruhu gelişti. Gerilla doğrudan sahiplenilirken kitlesel tepki ve eylemler arttı. Newrozlar daha etkili ve yaygın bir şekilde karşılanmaya/kutlanmaya, gerilla cenazeleri sahiplenilmeye başlandı. Öyle ki, sokağa çıkan Kürt halkı, panzer ve tankların karşısında ölümüne tilili çeken bir halk haline geldi. Dirilen Kürt halkı bu direniş ve şekillenişle artık yok sayılan, aşağılanan, horlanan olarak değil, kimliğiyle yaşama kararını ilan ederek, kendisi olacağı yeni bir dönem başlattı. "Diriliş tamamlandı, sıra kurtuluşta" belirlenmesiyle aslında önceki dönemde içerisinde izlenmesi gereken yolun istikametinin ne olduğunu da tarihe göstermiş bulunmaktaydı. Belirlenen bu yolda ise atılan önceki adımların izleri takip edilecekti. Bu iz takibi, birey ve

► Düşmanın artan saldırıları karşısında bir direniş mekanı olan dağlara da çıkıldı. Orada da askeri bir örgütlenme ve disipline sahip bir komün yaşamı ve düzeni içerisinde olundu. Yurtdışına çıkıldığında da yine esas alınan komün yaşamıydı.

► Devrimci Halk Savaşı'nın kazandırdığı psikolojik şekilleniş, davranışı da belirler hale geldi. Gerillaya katılımlar arttı. Halk içerisinde cephe örgütlenmeleri, birlik, destek, dayanışma ve yardımlaşma ruhu gelişti. Gerilla doğrudan sahiplenilirken kitlesel tepki ve eylemler arttı.

toplumu sömürgeci devletin kulu, kölesi haline getiren; yaşam, ilişki ve arayışlardan kesin kopuşun sağlanmasıydı.

Kürdistan özgürlük ve demokrasi mücadelesinin ilk öncülerini bu doğrultuda atarak büyük bir gelişme yaratıp bu günlere gelinmesini sağlamıştı. Bu yol ispatlanmış olundu. Koşulların değişmesi, kuşkusuz, kat edilen mesafede izlenen yol ve yöntemde genişleme ve zenginlik yaratmıştı. Elde edilen bu kazanımların da mutlaka dikkate alınması gerekiyordu. Fakat bu yapılırken de asıl olarak nasıl kazanıldığı ve bunun ne ile elde edildiğinin de hiçbir zaman unutulmaması gerekmektedir. O aşamaya devletten, iktidardan, birey ve toplumu sömürgeci sistemin kulu-kölesi haline getiren yaşam, ilişki biçimi ve arayışlardan koparak gelinmişti. Dirilişin tamamlandığı ve sıranın artık kurtuluşa geldiğine dair çözümlemelerde de belirtildiği gibi, izlenmesi gereken yol buydu. Atılan adımları takip ederek ilk adım olan Komünün toplumun, yaşamın kök hücreleri olarak inşasına başlanmasıydı. Yanılsamaya düşülen ve eksik kalan da bu oldu.

Böyle bir yanılsamaya düşülmesine neden olan da dirilişin tamamlandığı, sıranın kurtuluşa geldiği koşullarda, o günkü siyasal konjonktür ve reel sosyalist düşünce ve siyasal yaklaşımın Kürdistan özgürlük ve demokrasi mücadelesi üzerindeki etkileriydi. Sosyalizmi ele alış ve devrimin iktidara dayalı demokratik ve sosyalist inşanın başarısı ile tamamlanabileceğine olan inançtı. Pratikte, karşılaşılan sorunlar, yanılgılar, eksiklikler ve hatalar da yürütülen mücadele üzerinde olumsuz etkilere neden oldu. Hatta, Önder Apo'nun var olan eksiklikleri aşma yönünde içerisine girdiği arayış ve çabalar önünde zorlayıcı sorunlara yol açtı.

Uluslararası komplo ile, yaşanan sorunlar çok daha belirgin bir hale geldi. Uluslararası komplo, Önder Apo şahsında Kürdistan özgürlük ve demokrasi mücadelesine dayatılan kesin bir imhaydı. Önder Apo bunu herkesten önce gördü ve aldığı tedbirlerle dayatılan imhânın önüne geçerek; yeni bir devrimci çıkışın önünü açtı. O zamana kadar mevcut olup da anlamlaştırmakta zorlanılan Kürt ulusal sorununun çözümünün ve demokratik devrimin iktidar ve devlete dayalı çözümünü reddedilerek devlet dışı toplum örgütlenmesini esas alan bir yaklaşım içerisine girildi. 'Toplum ne kadar iktidar ve devlet dışı örgütlüyse, gerçekleşen devrimin başarısı da o kadardır' belirlemesi öne çıktı. Sonrasında bu tespit üzerinde derinleşerek iktidar, devlet dışı devrim, demokrasi, sosyalizm inşasına varılabileceğine dair sonuçlara ulaşılarak belirlemelerde bulunuldu. Strateji ve taktikler geliştirildi. Bunların bir sonucu olarak da yanılgının başladığı yere; atılan ilk adımın izine, toplumu ve onu var eden kök hücreye, yani komüne dönüldü. Gerçek devrim, demokrasi ve sosyalizmin anahtarının bu olduğu anlaşıldı. Şimdi ise sıra bu anahtarın doğru çevrilerek başarısına; toplumun kök hücreleri temelinde komünler birliği olarak inşa edilip yeniden örgütlendirilmesine geldi.

Önderlik gerçeği ve komün

► **Dikkat edilirse Önder Apo İmralı işkence ve tecrit sistemine alınana kadar hiçbir zaman tek kalmamıştır, hep arkadaşlarla birlikte, bir toplulukla birlikte yaşamıştır. Zaten yürütmüş olduğu eğitim çalışmaları, sürekli insanlarla ilgilenmesi de toplumcu anlayışın sonucudur. Bu da komünalist yaklaşımını doğrudan göstermektedir.**

Abdullah Öcalan Sosyal Bilim Akademisi

Gerek soluduğumuz politik atmosfer gerekse de çağın önümüze koydukları nedeniyile bundan sonrasında komünü çok daha fazla tartışacağımız görülmüyor. Elbette komün, yabancı olduğumuz bir gerçeklik değil; yıllardır komün şeklinde yaşıyoruz. Yine toplumsal gerçeklik anlamında da bir komün gerçeğimiz var. Fakat esas olarak bizleri bu konuda netleştiren, komün olarak yaşamamızı sağlayan, komünün gerçekliğini derinliğine kavramamızı sağlayan Önder Apo ve şehitler gerçeğidir.

Önderliğin çocukluğunu ele aldığımızda birlikte okula gittiği gruba alfabe ve namaz öğretmesi, kız çocuklarıyla arkadaşlıkları, doğanın içinde olması, çelişkileri... bunların hepsi Önder Apo'nun henüz küçüklüğünde komünü derinden yaşadığını ve büyüdüktan sonra bunu bir örgütlülüğe çevirdiğini, kolektif bir bilinç haline getirdiğini belirtebiliriz. Bu yüzden Önder Apo'nun sistemle bütünleşememesi, sistem dışında kendine bir arkadaş grubu örgütleyerek ilk komünü oluşturmaya tesadüf değildir.

İdeolojik grup dönemini ele alalım: Önder Apo'nun Mamak Zindanı'ndan çıktıktan sonra Kemal ve Haki arkadaşlarla tanışması, onlarla birlikte aynı evde kalması, ilk düşüncelerini onlarla paylaşması komünal yaklaşımının en somut örneğidir. Bu komün sadece kendisiyle sınırlı kalmıyor; Önder Apo aynı zamanda başka komünler de örgütleyiyor. Bu komünler kendi ekonomilerini oluşturuyor, paylaşıyor ve ortak çalışıyorlar. Birbirini tamamlama, geliştirme yaklaşımları içindeler ve bu durum ev içi sorumluluklar açısından da öyledir. Evin tüm işleri komünal anlayış ve kolektif tarzla yürütülür. Bazı arkadaşlar yemek yaparken bazı arkadaşlar bulaşık yıkar. Bazı arkadaşlar yazı yazarken bazı arkadaşlar araştırma yapar. İlk manifestonun yazılması komünal şekilde olmuştur. Önder Apo arkadaşlarla yürüttüğü tartışmalar sonucunda Hayri Durmuş arkadaşın kaleme almasıyla ilk manifestoyu yazmıştır. Sonraki süreçlerinde de hiçbir zaman komünsüz yaşamamıştır. Dikkat edilirse Önder Apo İmralı işkence ve tecrit sistemine alınana kadar hiçbir zaman tek kalmamıştır, hep arkadaşlarla birlikte, bir toplulukla birlikte yaşamıştır. Zaten yürütmüş olduğu eğitim çalışmaları, sürekli insanlarla ilgilenmesi de toplumcu anlayışın sonucudur. Bu da komünalist yaklaşımını doğrudan göstermektedir.

Önder Apo'nun bu komünalist anlayışı ve yaşam tarzı Kürdistan'da birçok şeyi değiştirdi. "Komün Kürt toplumunda ne yarattı? Zihniyetimizde ne gibi değişimler geliştirdi?" diye sorsak: öncelikle kadın-erkek çelişkisinde topluma büyük adımlar attırdığını söyleyebiliriz. Onun pratik eylemselliği ve örgütlenme esaslı tarzı, bir araya gelemeyen kadın ve erkek bir arada yaşatır hale getirdi. Birbirini tamamlayan, geliştiren, ortak anla-

yış ve yaşam tarzına sahip olan, özgür yaşam felsefesinde netleşmiş ve bütünleşmiş kadın ve erkek kişiliklerini açığa çıkardı. Eskinin kadınlık ve erkeklik formları aşılmaya çalışıldı. Komün içinde bununla çok yoğun bir mücadele verildi. Bu mücadeleyi en yoğun yürüten de Önder Apo'nun kendisi oldu. Kesire ile mücadelesi klasik kadınlık ve klasik erkekliği aşma mücadelesidir. Yine Sara (Sakine Cansız) arkadaş şahsında özgür kadın kişiliğini açığa çıkarmış, kadınla nasıl yoldaşlık yapılacağını göstermiştir. Yine Önderlik, aile ilişkilerinde de çok önemli dönüşümler yarattı. Aile içindeki sorunları tartışarak ve kavratarak aşma yönelimi, Önder Apo'nun örgütlü toplum müdahaleleriyle artık daha çok esas alınmaya başlandı.

Önderliğin komünal gerçekliği, yine savunma anlayışımızda da değişimler yarattı. Mesela bizler, birçok amaçla bir araya gelebiliriz. Zaten komün, 'komün' yani 'toplanmak' demektir. İnsanlar öylesine bir araya gelemeyen, toplanmazlar. Bu bir araya gelmenin mutlaka bir amacı vardır. Amaç bazen ekonomiktir, bazen siyasi, bazen savunmadır. Bunların dışında da bir araya gelmenin birçok farklı amacı olabilir. Dolayısıyla komün, bir anlamda da kendini savunmak, birbirini tamamlamaktır.

Birey toplumsuz varlık gösteremez. Her zaman bir topluma veya topluluğa ihtiyaç duyar. Bu, Kürt toplumu için daha fazla böyledir. Kürt toplumunda ahlaki-politik değerler hala güçlüdür, çünkü uzun

► **Yine politika konusu da böyledir. Kapitalist modernitenin hiçleştirdiği birey, komünle değer bulmuştur. Daha doğrusu komün, bireyi inisiyatifli ve dinamik kılmıştır. Her tartışma ve karar ortak yürütüldüğünden kendisini sorunların çözümünden sorumlu gören kişilik ve anlayış ortaya çıkarmıştır.**

süre boyunca komün olarak yaşamışlardır. Bunu en iyi örnekle kabile örgütlenmelerinde görebiliriz. Kabile örgütlenmesi komünün savunmasıdır. Aslında gerilla tarzı dediğimiz tarz da bunun örgütlenmiş ve bilince kavuşmuş hali oluyor biraz. Fakat gerilla yaşamı, kabile yaşamından farklı olarak tüm yönleriyle komünal bir yaşamdır. Özgür yaşam felsefesi doğrultusunda savunma, ekonomi, düşünsel güç, politika gibi daha da sıralayabileceğimiz tüm alanlarda komple bir kişiliğin yaratılmasını sağlamıştır. Sadece savunma değil bununla birlikte niçin savunulduğunu, nasıl savunması gerektiğini açığa çıkaran bir savunma anlayışı yaratılmıştır. Bu anlayış ve pratikle yaratılan kişiliklerin örgütlü ve komünal yaşamı, Kürtler açısından oldukça önemli bir dönüşüm açığa çıkarmıştır.

Yine politika konusu da böyledir. Kapitalist modernitenin hiçleştirdiği birey, komünle değer bulmuştur. Daha doğrusu komün bireyi inisiyatifli ve dinamik kılmıştır. Her tartışma ve karar ortak yürütüldüğünden kendisini sorunların çözümünden sorumlu gören kişilik ve anlayış ortaya çıkarmıştır. Liberalizmde birey öne çıkarılır ama bu birey, güçsüz ve zayıf bir bireydir, çünkü arkasında bir toplumsallık yoktur. Fakat komünde birey manevi ve moral olarak da güçlenir. Arkasında toplumun büyük gücü olduğundan kendisine karşı daha özgüvenlidir.

Bu çerçeveden bakıldığında birçok sosyalist çevrenin, komünü sadece ekonomi bağlamında ele alması dar bir yaklaşımdır. Oysa ki sadece ekonomi değil, bizi esas yaşatanın komün olduğunu derinliğine kavramamız gerekir. Komün olmazsa doğru arkadaşlıklarımızın, güvenliğimizin, politikamızın, dolayısıyla kararlarımızın da olamayacağını bilmeliyiz. Komün olmasa nefes bile alamayız. Günümüzdeki örneklerden bunu anlayabiliyoruz. Komün anlayışı olmadığından toplumun en savunmasız kesimi olan kadın ve çocuklar göz göre göre katledilebiliyor. Bunu hissederek komünün ne demek olduğunu ve neden kaçınılmaz bir ihtiyaç olduğunu daha iyi anlayabiliriz.

Sonuç itibarıyla Önder Apo'nun komün anlayışını doğru kavramak istiyorsak öncelikle Önder Apo'nun yaşamını doğru anlamalıyız. Dili, temposu, tarzı bu kadar komünal olan Önderliğin, İmralı iş-

kence ve soykırım sistemi içerisinde de komün tarzında yaşamış şaşırtıcı olmamalıdır. Önder Apo, İmralı'yı bir felsefe komünü olarak adlandırdı. Yapılan felsefenin kendisi komündür ve örgütlenmesi de komündür. Bu da Önder Apo'nun çağımızın en büyük komünalist kişiliği olduğunu gösterir. Bu yüzden her birimiz bu gerçekliği derinden görmeli ve anlamalıyız. Önderlik gerçeğinin baştan başa bir komün olduğunu bilip devrimciler olarak bu gerçekliğe göre kendimizi ele almamız ve değişim-dönüşümden geçirmemiz gerekiyor.

Komünün gelişmesinin nedeni nedir ve toplum için kendisiyle ne getirmiştir soruları önemlidir. Eğer insanlaşmaktan ve toplumsallaşmaktan bahsediyorsak bunun özünde komün vardır. İnsan komün ile insan olmuş, toplum komün ile toplum olmuştur.

İnsanı hayvandan ayıran en temel özellik akıldır. Bu beceri ise toplumsallaşma ile gelişmiştir. Akıl konusu neden önemli? Çünkü Önderlik Kürt aklını oluşturmaktan söz ediyor ve bizler de bunun mücadelesini veriyoruz. Bu aklı uzakta aramamalıyız, nerede toplumsallaşma yani komün gelişmişse orada ortak akıl gelişir. Biz komünü hep çok uzakta arıyorduk, tarihte arıyorduk ama esas olarak Apocu mücadele içinde komün yaşamı hep vardı. Zaten apocu mücadele bütün gücünü de bu komünaliteden alıyor. Bu hareket onca saldırıya rağmen neden bitirilemiyor, dağıtılamıyor, diye soruluyor. Bunun sebebi komünal değerlerinden, yaşam tarzından, anlayış birliğinden kaynaklıdır. Bizi güç haline getiren de komünal oluşumuzdur. Önderliği bu kadar güç yapan ve bu kadar saldırıların hedefi haline getiren husus yine komünal olmasıdır. Bütün toplumlarda komünallik ne kadar öne çıkmış ve gelişmişse orada ortak akıl da benzer oranda gelişmiştir ve orada toplumsallık güçlüdür. Orada ayakta kalma ve direnme gücü öndedir, ekonomi gelişmiştir ve o toplumda kadın güçlüdür. Tüm bunlar bir zincirin halkaları gibi birbiriyle bağlantılıdır.

Yine komünallik ne kadar gelişmişse bireycilik de o kadar azdır. Bunun tersi de doğrudur yani bireycilik ne kadar gelişmişse komünallik de o kadar azalmıştır. Birey için de bu geçerlidir; İnsanda bireycilik ne kadar gelişkinse ortak akıldan o derece uzaklaşır ve o derecede komünal örgütlenmenin dışında kalır. Kısaca toplum, birey ve örgüt için bunları rahatlıkla belirtmek mümkündür.

Peki ne oldu da erkek egemen zihniyet hâkim hale geldi? Toplum nerede kaybetti de toplumsallığını yitirmeye başladı ve toplumda yabancılaşma gelişti? Neden savunmasını, yönetimini, ekonomisini, kültürünü, kendiliğini başkalarına bırakarak kendisini tanımlayamaz hale geldi? Bizim bütün mücadelemiz kendini tanıma ve bu çerçevede kendini yeniden oluşturma mücadelesidir. Sadece mücadelemizin gerekçelerine baktığımızda bile anlayabiliriz ki birey de toplum da kendine yabancılaşmış durumdadır. Ne zaman ki komünalite yitirildi, o zaman bu yabancılaşma derinleşmeye başladı. Komünal düşüncede, kültürde, bununla bağlantılı komünal mücadelede sorunlar çıktığında görüyoruz ki insan kendi gerçekliğinden, hakikatinden uzaklaşmaya başlamıştır. Bunun sonucunda da iktidarcı egemenlikçi sistemler oluşmaya başlamıştır.

Yukarıda değindiğimiz hususa Koçerleri örnek verebiliriz. Koçer yaşayan topluluklardan korucu çıkması dikkat çekicidir. Kadının renginin belirgin olduğu topluluklarda bu çok sınırlı yaşanmıştır. Bir diğer ifadeyle, koruculaşma erkek eliyle gelişmiştir. Yine ihanet konusunda da bu geçerlidir. Ağanın, erkeğin, iktidarın etkisinin güçlü olduğu yerlerde hem koruculaşma hem de ihanet yaşanmıştır. Kürt tarihinde komünalite ve kadın ilişkisi bu temelde çok canlıdır ve rahatlıkla gözlemlenebilir düzeydedir. Kadın ne kadar önde ise komünalite o kadar gelişkindir ve o düzeyde direnişçidir. Direniş, komünal kültür üzerinden gelişiyor.

Toplumun esas kaybı, komünalite konusunda yaşanan kayıptır. Geçmişte biz de komün konusunu biraz reel sosyalist pratiklere bakarak sadece ekonomi ekleninde ele aldık. Ekonomi ne kadar gelişkinse teknik ve teknoloji o kadar gelişir fikrindeydik ve bu gelişimin toplumu şekillendirip değiştirdiği noktasından hareketle yaklaşım gösteriyorduk. Oysa, komünal bir ekonomi olmalıdır fakat esas olan bütün yaşamın komünal hale getirilmesidir. O nedenle Önderlik, en kü-

çük birimden en büyük birime kadar toplumun komünlerden oluşmasının, yani komünler aracılığıyla örgütlenmesinin gerekli olduğunu söylüyor. Eğitim, yönetim, kültür, spor, sağlık, savunma kısaca tüm alanlarda komün örgütlenmeleri geliştirilerek kendi kökü üzerinde toplumun yeniden yeşermesi sağlanmalıdır.

Komün bir iradedir, yönetimdir ve demokrasidir. Bir komünün demokrasi ile bağına koparırsan onu bitirmiş olursun, orada komün kalmaz. O nedenle komün ve kendini yönetme, komün ve demokrasi konusu birbirini tamamlamazsa bin komün oluştursak da gerçek anlamda bir komün elde edemeyiz. Demek ki zihniyet ve bilinçlenmede bir sorun var. O halde komün örgütlenmede, komün olmada ve komünal yaşamada zihniyet konusu çok önemlidir. Bu olmazsa diğer her şey şekli kalır. Öyleyse biz bu konuda ne kadar bilinç sahibiyiz? Bizde devlet ve egemen erkek mantığı açığa çıkıyor, yaklaşımımızı bu belirliyor. Yani bizde örgütlü hale gelen yabancılaşma bugün komün oluşturma önünde engel oluşturuyor.

Bu bağlamda, şu an, toplum ve siyaset içerisinde çok fazla sorunlu yaklaşım olduğunu söylemek gerekir. Hala toplum kendisini savunacak birilerini bekliyor, kendisini yönetecek ve besleyecek birilerini bekliyor. Mesela, ekonomi konusunda dünyanın birçok yerinde kooperatifler örgütlendi. Bunlardan en önemlileri Sovyetlerdeki Kolhoz ve Solhoz örgütlenmeleriydi ama bunlar tam anlamıyla başarılı olamadı. Demek oluyor ki üstten belirleyerek bir kooperatif oluşturma yaklaşımı sonuç almıyor. Çünkü söz konusu komünal örgütlenmeler, yurttaşların birlikteliğiyle inşa edilmemiştir. Bununla da bağlantılı olarak ekonomik tekel sorunu çözülebilmemiş değildir; birey mülkiyeti ve toplum mülkiyeti konuları netleştirilmiş değildir. Biz de "küresel ekonomi ile topluluk ekonomisi bir arada nasıl yürütülecek?" konusunda yeterli anlamda çözümler geliştiremedik. Bir toplumda ekonomi konusu çözüme kavuşturulmadığında siyaset de diğer çalışmalar da yeteri kadar yürütülemez. "Topluluk ekonomisi nasıl olacak ve bu çerçevede komünler nasıl oluşturulacak?" konusu gerçekten önemlidir. Bu konularda en ileri numune olarak İsrail'deki Kibbutz örneği veriliyor. Bunun başarılı olmasının nedeni toplumun komüne gönüllü katılımıdır. Normal mesaisinin yanında insanlar bir de üye oldukları kooperatiflerde çalışır. Ekonomisi özerktir ve gönüllülüğe dayanmaktadır. Kürtlerde de ekim biçme mevsiminde, pale denildiğinde herkes çalışmaya birlikte giderdi. İmece kültürü gelişkindi. Şimdi bu ortaklık çok zayıflamış durumda. Bu nedenle toplumun kültürünü tekrardan diriltmek ve ona dayalı olarak çalışma yürütmek gerekiyor. Önderlik, "ihtiyaca göre komün oluşturulur" diyor. Bir köye gittiğinde onun ihtiyacı neyse o ihtiyaç üye-

rinden komünü geliştirirsin. Biz ise üstten kendimiz belirleyip planlıyoruz ve öyle köylere gidiyoruz. Bu nedenle de çabalarımız başarılı olamıyor. Çünkü toplum, bizim ihtiyaç gördüğümüz şeyi o an için kendi ihtiyacı olarak görmüyor. Toplumu kendi hakikati üzerinde örgütlenmediğimiz için geçmişteki gibi gönüllü, coşkulu bir şekilde katılmıyor ve komün oluşturmaya dahil olmuyor. Burada açığa çıkan temel gerçeklik şudur: ancak toplumun ihtiyaçları temelinde bir ekonomik örgütlenme ve komün faaliyetleri yürütülebilir. Çin, Sovyetler, Küba deneyimleri tam başarılı olamadı çünkü devlete dayanıyorlardı. O halde biz başarılı olmak için komüne dayanmak durumundayız. Komünün birincil temel özelliği gönüllü katılımıdır. Peki biz bunu sağlayabiliyor muyuz? İkincil temel özellik demokrasidir. Gerçekten oluşturduğumuz komünlerde demokrasi belirgin midir? Üçüncüsü ise kadın ve erkek eşitliğine dayanmasıdır. Bunlar eşit midir? Bu konularda yetersizliklerin olduğu görülüyor.

Kadın, komünün temel harcıdır. Bu konuda bireysel olarak söylediklerimizin, teorik bilgilerimizin karşılığına denk gelecek bir pratikleşme düzeyimizin olmadığı bir gerçektir. Bu nedenle söyleyeceklerimiz genelde ayakları havada kalan doğrulara dönüşmektedir. Ancak komünün kadınsız gelişemeyeceğini hepimiz iyi biliyoruz. Kadının güçlü olmadığı bir toplumsallık yıkılmaktan kurtulamaz. Çünkü insan toplumsallaşarak insan oldu ve toplumsallaşma kadın etrafında geliştiği için insan kadınla insan oldu demeliyiz. Toplumsallaşma kadının arayışı ve yaratıcılığıyla mümkün olmuştur. Akıl konusu da benzerdir. Kadının hâkim olmadığı bir akıl analitiktir ve tehlikelidir. Bu küçük bir komün için de büyük bir ordu için de geçerli bir kuraldır. Esas olan ortak akıldır ve bu kadında daha gelişkindir.

Kadın ve komün diyoruz, oysa kadın komünün oluşturunucusu ve yaratıcısıdır. Önderlik toplumu tanımlarken, kadının öncülük rolüne vurgu yapar. Sadece komünde değil bütün yaşam alanlarında bu öncülük belirleyicidir. Yine Önderlik, mücadele süreçlerine öncülük yapacak olanın da kadın olduğunu belirtiyor. Yaşamımızda bunlarla ilgili bir çelişki yaşıyoruz. Mesela demokrasi kavramını dile getirdiğimizde kendimizde var olan iktidarcı eğilimleri düşünüyor ve çözümlenebiliyor muyuz? Yine demokrasiye öncülük yapmamız gerektiği sonucuna varıyor muyuz? Sistemin zihniyetimizde oluşturduğu bu anlayışlara karşı bir mücadele veriyor muyuz? Bu konularda eksiklik yaşanıyor. Önce kendimizdeki bu sorunları aşamazsak Önderliğin geliştirdiği komünal kültürü ve örgütlenme anlayışını bütün toplumda nasıl geliştireceğiz? Bunun sonuç almayacağı nettir. Kadının öncülük ettiği toplumda komün gelişir. Bu nedenle de kadın ve komün birbirine son derece bağlıdır.

Komün zaten vardır, onu geliştirmek zor değildir!

► **Kapitalizm her yerde kurallarına göre yaşanmıyor. Zaten tamamen kapitalist toplum yoktur. Öyle olsa kapitalist kendini yaşatamaz. Yapacağımız şey toplumun kendisini yaşatabildiği, esas olan toplumsal değerlerini yeniden bedenleştirmektir.**

Abdullah Öcalan Sosyal Bilim Akademisi

Komün konusunda "ütopiktir" yönlü yaklaşımlarımızı tam olarak aşabilmiş değiliz. Hala açıkça böyle söylenirse de "çok zor ve zahmetlidir," "uygulanamaz" tarzında bir yaklaşım sergilenerek ütopik denilmese de ütopik gibi değerlendirmeler yapılabilir. Tanımlamalarımızda da sorunlar çıkıyor. Mesela "gidip komün oluşturacağız, komünler inşa edeceğiz" diyoruz. Sanki hiç komün yokmuş gibi bir yaklaşım ortaya çıkmış oluyor. Bu yaklaşım nedeniyle komün çalışmalarını zorlu ve zahmetli görüyoruz. Zaten zorlaştıran da bu yaklaşım oluyor, çünkü yeni bir toplum ve yeni ilişkiler yaratacağız diye düşünüyoruz. Bunu yapmak gerçekten de zordur hatta olabilecek bir durum değildir. Örneğin PKK komünal bir ortamdır, aramıza katılanlar önce her yönüyle komünalleştikten sonra mı geliyor? Böyle değildir. Daha çok komünal yaşamdaki güzellikleri görüyor, komünal ortamın yaratıcılığını görüyor ve ona ilgi duyarak katılıyor. Yoksa gelenler arasında sistemin içinde her türlü tıkanmayı yaşayan ve sistem tarafından adeta parçalanmış kişilikler de olabiliyor. Yani sistemin adeta içini boşalttığı kişilikler bile oradan çıkıp komünal yaşama gelebiliyor. Demek ki herkes komünal yaşama gelebilir, bu mümkündür.

Peki, bu kişi komüne nasıl dahil ediliyor? Onun güzel, iyi, doğru ve özgür tarafları açığa çıkarılarak, kendisine olan güveni geliştirilerek... Bu, toplum için de aynen geçerlidir. Toplumun güzelliklerini açığa çıkarmak, yaşanan güzellikleri daha görünür kılmak, bu konuda toplumun kendine güvenini geliştirmek gerekiyor. Mesela dayanışma içinde olan bir toplumsal yapıyı bu konuda daha da teşvik etmek bir yöntem olabilir. Bu özellikleri öne çıkarmak gerekiyor. Oluşturmak değil, yaratmak değil zaten var olan özellikleri öne çıkarmak, belirgin hale getirmek gerekiyor. Sadece yol ve yöntemde bir çözümsüzlük varsa dışarıdan komün örgütlemeye gidenler çareler oluşturabilir, bu konuda ön açıcı olabilir. Bunu bir örnekle tarif edersek etrafı zararlı otlarla çevrili bir bitkiyi yeşertebilmek için çevresini çapalamak gerekiyor. Zararlı otları kaldırarak onun kendi kendisine yeşermesini ve meyve vermesini sağlıyoruz. Komün konusu da böyledir.

Komün sonradan oluşmuş bir şey değildir, ontolojik bir gerçekliktir, başlangıcımızdan beri vardır. Zaten bir yerde komün yoksa orada toplumsallık adına bir şey bulunamaz. Toplumsallık hala varsa komün olabildiği için vardır. Bunlar bilmediğimiz hususlar değil, fakat buna inanmak konusunda sorunlar yaşıyoruz. Çok abartıyoruz; mesela "komün nasıl oluşturulacak?" sorusunu

► **Ta en başından mükemmel, kusursuz bir komün beklentisi içinde olunuyor. Bu iş böyle değildir. Komün ancak bir amaç için bir araya gelindiğinde ve bu temelde tartışmalar yürütüldüğünde gelişebilir. Bizim rolümüz ise onu ideolojik ve felsefi olarak güçlendirmektir.**

gözümüzde çok büyütüyoruz. Özellikle de ekonomi konusunda tam bir tıkanıklık yaşıyoruz. Adeta bir finansçı, tüccar gibi toplumun tüm ekonomik girdi ve çıktısını hesaplamaya çalışıyoruz, böyle bir hesap içinde tıkanıyoruz. Oysa bizim yapacağımız şey bu değil. Özellikle kapitalizm her yerde yaygınlaşmış, o halde bu insanları nasıl bir araya getiririz diye düşünmeye başlıyoruz. Ama kapitalizm her yerde kurallarına göre yaşanmıyor. Zaten tamamen kapitalist toplum yoktur. Öyle olsa kapitalist kendini yaşatamaz. Yapacağımız şey toplumun kendisini yaşatabildiği, esas olan toplumsal değerlerini yeniden bedenleştirmektir.

Çok fazla abartmamalıyız, gözümüzde büyütmemeliyiz. Önder Apo, manifestoda İmralı için "biz burada bir felsefe komünüyüz" dedi. Gerçekten de komün, bu düzeyde küçük ve rahatlıkla oluşturulabilir bir husustur. Önder Apo komün konusunu çok kolaylaştırdı. Öyle ki 2-3 kişi bir

araya gelse ve bir amaç doğrultusunda birlikte hareket etse komün olabiliyor. Komün oluşturma konusunda çok fazla yöntem vardır. İnsan sayısı kadar yöntem geliştirilebilir. Her konuda her insanın ihtiyacına göre komünler oluşturulabilir. Bir kişi farklı farklı komünlerde bulunabilir. Bu anlamda yöntem geliştirme sorunu yoktur. Bir kişi farklı komünlerde farklı meziyetleriyle bulunabilir. Mesela, bir komün sanat komünü ise ona sanatsal yetenekleriyle katılır. Başka bir komüne düşünsel yetenekleriyle katılabilir. Bir başka komüne de emeğiyle katılabilir. Önderlik, komün konusunda ufkumuzu oldukça genişletiyor.

Mesela, Hz. Muhammed'in etrafındaki ümmeti bir komün gibi ele alıyor. Yine demokratik ulus perspektifi ile bir araya gelen toplumları ve toplulukları bir komün olarak değerlendiriyor. Peki bir ümmetteki veya ulustaki herkes eşit olabilir mi ya da aynı düzeyde komün bilincine sahip olabilir mi? Demek ki burada belli bir amaç ve yaşamsal ihtiyaçlar için bir araya geliş vardır; ortaklaştıkları ve kendilerini savunup sürdürebildikleri bir zemin yaratılmıştır. Daha sonra bu komünler kendi yaşam ilke ve ölçülerini oluşturabilirler. Örneğin, Kibbutz var İsrail'de. Burada kendi yaşamsal ihtiyaçları açığa çıktığında kendileri buna cevaplar bulmuşlar. Önemli olan sistemi oturtmaktır, diğer hususlar yaşamda karşılaştıkça çözümler üretilerek ilerlenebilecek hususlar oluyor. Mesela çocukların sayısı arttığında bunların eğitimi nasıl yapılmalı diye tartışıyorlar ve belli bir yaşa kadar eğitimi biz yapalım, bizim denetimimizde olsun diyorlar. Bu şekilde cevap buluyorlar. Peki biz ne yapıyoruz? Üstten bir proje çizip, plan belirleyip onu gerçekleştirmeye çalışıyoruz. Oysa çözümleri komünün kendisi tartışıp belirlemelidir. Kendi sorunlarına kendisi çözüm üretmelidir. Tartışma hususu komüne dahil olan bir husustur. Yanlışlar yapılsa bile bunlar komüne aittir. Yanlışlar fark edilince komün için tartışmalarla yeni çözümler bulunur. Çünkü komünün esasında tartışma vardır, asıl eylem konuşmaktır. Esas olan tartışma ve karar almaktır. Yanlışlar olsa bile bunun yanlış olduğunu komün üyelerinin kendileri pratikte deneyimleyerek üzerine tartışıp aşabilmelidirler. Bizim burada yapabileceğimiz en esaslı şey onların bu tartışma ortamlarını oluşturmaktır. Bu konuda yöntemler geliştirmek ve komüne dahil olacak kişileri bir araya getirip tartışma zeminlerini geliştirmektir. Tartışma imkânı, zemini ve yöntemini

...an an kendimizi oluşturun. Kendimizle sürekli mücadele içindeyiz ve birbirimize karşı bu anlamda mücadele yürütüyoruz ki sistem kusursuzlaşsın. Komünler de tartışarak, birlikte iş yaparak hatalarını görüp bunları aşma yollarını bularak kusursuzlaşırlar. Esas olan komününün oluşmasıdır. Oluştuktan sonra tartışmalarla ve deneyimleriyle kendisini en iyiye doğru taşıyacaktır.

göstermek yeterlidir. Sonrasında da o komüne sonuna kadar güvenmeliyiz. Onlar doğru yol ve yöntemini bulacaklardır. Bizim farkımız, bu komünlerin bir dayanışma örgütü veya dernek gibi dar amaçlar etrafında sınırlı kalmamasını sağlamak olmalıdır. Bunların da komün özellikleri vardır fakat kısa süreli ve dardır.

Komün çalışmalarında öncülüğümüz bu anlamda ideolojik temelde olabilir. Komünün toplumsal olarak ontolojik özelliğini kavratmak ve komünün sürekliliğini sağlamak için ideolojik öncülük yapılabilir. Yine paradigma ve Önderlik felsefesinden kaynaklı düşünsel anlamda bir öncülük rolü oynayabiliriz. Yol yöntem gösterme temelinde bir öncülük olabilir. Yoksa toplum çok rahatlıkla bunu yapabilir. Ta en başından mükemmel, kusursuz bir komün beklentisi içinde olunuyor. Bu iş böyle değildir. Komün ancak bir amaç için bir araya gelindiğinde ve bu temelde tartışmalar yürütüldüğünde gelişebilir. Bizim rolümüz ise onu ideolojik ve felsefi olarak güçlendirmektir. Yine toplumun bulduğu çözümlerini çözümsüzlük ve tikanıklık yaratma potansiyellerini gördüğümüzde bu temelde tartışmalara dahil olmak gibi bir rolümüz olabilir. Fakat müdahaleci olmamak gerekiyor. İçinde olmak, birlikte gerçekleştirmek gerekiyor.

Mesele insanların komünü isteyip istememesi

göz önünde bulundursaydı Sovyet deneyimi çok farklı sonuçlandırdı. Orada ilk zamanlarda insanlar normal mesai saatleri dışında, bir de sistemlerinin güçlenmesi için gönüllü olarak haftanın iki günü ücretsiz çalışıyorlardı. Bunu büyük bir istekle ve zevkle yapıyorlardı. Yani toplum, yürümesi için, sistemi çok ciddi düzeyde sahipleniyordu. Fakat başarılı olamadı çünkü orada sistem yukarıdan belirlenerek ve planlanarak topluma dayatılmıştı. Üstten olduğu için başarılı olamadı. Bu nedenle bizim de bu hataya düşmememiz gerekiyor. Biz de "komün ille şöyle oluşur" diyerek tek bir yöntem belirleyip dayatıcı olma durumuna düşmemeliyiz. Mesela, Rojava'da, Derik'te bir komün örneği var. O komün haftada bir gün silahlı eğitim, bir gün ise normal eğitim görüyor. Yine belli bir araziye birlikte ekip biçiyorlar ve bir ortak ekonomi oluşturmuşlar. Burada olan husus niye diğer yerlerde olmasın? Komün bu işlerin hepsini kendisi tartışarak kararlaştırmış.

Kısaca, abartmamalıyız. Komünün canlanması için sadece öncülük yapmalıyız, rolümüz esas olarak budur. İnsanların komüne çok fazla ihtiyaç duyduğu biliniyor. Günümüzde kalabalıklar içinde yalnızlıklar yaşanıyor. Ünlü bir tarihçi geçen gün vefat etti, meğer huzur evinde kalıyormuş. Yani toplumun değerleri bile yalnızlık içindedir, insanlar dayanışmaya büyük ihtiyaç

duyuyorlar. Derin bir yalnızlık yaşanıyor, o nedenle insanlar komün mücadelesine gönülden katılırlar. Yapacağımız tek şey buna öncülük yapmak. İnsanları tartışacakları, birlikte iş yapacakları ortamlara getirebilmek gerekiyor. Adım adım ve küçük adımlarla bu başarılabilir. Bir kişi bir komünde olursa oradan edindiklerini başka bir komüne de aktararak bunu geliştirebilir.

Bunları belirtirken "mükemmel bir sistem kurmayalım" demiyoruz. En başından mükemmel olmasını beklemenin yanlış olduğunu belirtiyoruz. Örneğin İslam'da Hz. Muhammed "ben ve sahabelerim arasında bir konuda birlik yoksa sahabelerim ne diyorsa doğru olan onların söylediğidir" diyor. Yani en baştan mükemmel bir katılımı değil yaşamı mükemmelleştirecek bir yöntemi esas alıyor. Mesela ilk katılan sahabeler de mükemmel, pir u pak değildiler ama katılır katılmaz kendilerini değiştirmeye başladılar ve önemli olan da budur. Mücadelemizde de böyledir; an an kendimizi oluşturun. Kendimizle sürekli mücadele içindeyiz ve birbirimize karşı bu anlamda mücadele yürütüyoruz ki sistem kusursuzlaşsın. Komünler de tartışarak, birlikte iş yaparak hatalarını görüp bunları aşma yollarını bularak kusursuzlaşırlar. Esas olan komününün oluşmasıdır. Oluştuktan sonra tartışmalarla ve deneyimleriyle kendisini en iyiye doğru taşıyacaktır.

...

Kurdistan

Zevî distirê
Bo baran
Çiya bo baz
Robar û çem bo newestan
Roj bo aso
Agirperest bo atêşgeh
Ba ji bo xunçe
Stêr û hîv bo berbang
Ez ji bo te Kurdistan'ım
Ez ji bo te

Abdulla Peşêw